

Bevezető

Azaz ki, miért, kinek, miről, mennyit, hogyan...

☰ Kedves sorstársak!

A nevem Buzogány László. Én állítottam össze ezt a dokumentumot valamikor 2002 decembere és 2003 januárja között, a szesszió előtti nagy készülődésben. Akkor harmadéves egyetemista voltam.

Miért? Egy 10-es vizsgajegyért az Operációs rendszerek (2) tantárgyból. Ez volt a fő ok, de természetesen egyéb más hasznom is származott belőle. Egyrészt miközben leírtam e tömérdek mennyiségű információt, egy-két apróság rám is ragadt, másrészt használható dokumentumot nyertem a laborfeladatok megoldásához, harmadrészt nem a szesszióban kellett végigtanulnom ezt az anyagrészt, egyszóval jó befektetésnek bizonyult.

Azért ne higgyétek, hogy olcsóbban megúsztam mint Ti! Ugyanis a dokumentum összeállítása, begépelése, javítása körülbelül három hetet és közel 125 órát vett igénybe, ami szerintem tökéletesen elegendő, ahhoz, hogy valaki 10-esre fel tudjon készülni a vizsgára. S még így sem bánom.

Minden hasznomtól eltekintve, kívánom, hogy a dokumentum mindenkinek hasznára váljon, és segítse a vizsgára való felkészülésben és a laborfeladatok megoldásában. Mindezek mellett, ha valakinek bármilyen megjegyzése, javítani valója van, azt nyugodtan eszközölje az oldalakon, vagy írja meg nekem e-mailben. A lényeg, hogy e forrás az évek során helyes, teljes és használható segédeszközzé váljék.

Nem tagadom, hogy a dokumentum egyes részei nagyon hasonlítanak a Iosif Ignat és Adrian Kacso *UNIX – Gestionarea proceselor* című könyvében ("a kék könyvben") látottakhoz, hiszen ez a könyv szolgált a dokumentum alapjául. Ez alatt természetesen nem teljes fordítás értendő. Igyekeztem a lényegét és a használhatót megkeresni, magamban átrágni, s ahol szükséges volt, egyéb forrásból utánaolvasni az információknak. Éppen ezért a dokumentumban előfordulhatnak a fordításból és a begépelésből származó hibák. Ezekért elnézést kérek, de felelősséget nem vállalok értük!

A forrás összesen 17 darab htm formátumú Microsoft FrontPage-dzsel szerkesztett lapból tevődik össze. A kezdőlap index.htm. Innen indulnak az általában egy-két mélységű oldalak. Az oldalak közti navigálást a lap tetején található gombok segítik, de a szerkezet amúgy sem bonyolult. A linkeket (hivatkozásokat) mindenütt aláhúzás jelzi. A címeket sárga, az alcímeket, a kifejezéseket és az utasításokat fehér, míg a kódot halványsárga betűkkel írtam. A kódrészletek ezenkívül Courier New betűtípussal vannak kiemelve.

Minden oldal felső részén rövid tartalomjegyzék található a lap tartalmáról. A szöveg előtti kis ikonok jelzik a leírás helyét az aktuális pozícióhoz viszonyítva. Külön logóval láttam el a leíró részek címeit is.

A dokumentum utolsó két fejezete a Függelék és az Index. A Függelékben két összefoglaló táblázat található, míg az Index a dokumentumban szereplő kifejezések és utasítások gyors megkeresését teszi lehetővé.

Sok sikert a böngészésben és a vizsgán!

➡ Mi a folyamat?

Copyright (C) Buzogány László, 2002

[About](#)

Mi a folyamat?

A fájlrendszertől a folyamatokig...

📁 Fájlrendszer

- 📁 [Általános jellemzők](#)
- 📁 [Névkonvenciók](#)
- 📁 [Könyvtárak \(katalógusok\)](#)
- 📁 [Általános könyvtárnevek](#)
- 📁 [Fájlkezelő utasítások](#)

📁 Folyamatok

- 📁 [A folyamat fogalma](#)
  - 📁 [Folyamatkezelő utasítások](#)
  - 📁 [Folyamatkezelés a Korn shellben \(ksh\)](#)
-

📁 Bevezető

📁 Fájlrendszer

📁 Általános jellemzők

A UNIX fájlrendszere a DOS-szal összehasonlítva sokkal egységesebb: felfogása szerint minden fájl. Ez azt jelenti, hogy a felhasználó fájljai, a rendszer könyvtárkatalógusai és a rendszerhez csatlakoztatott hardver eszközök egységesen kezelendők és egy könyvtárfára vannak "felakasztgatva".

A fájl – Unix felfogás szerint – egy strukturálatlan bájt-sorozat. Nincsen semmilyen rá vonatkozó megkötés, nincs fájlvég-jel stb. Minden fájlnak van tulajdonosa, nyilván van tartva, hogy a tulajdonos mely csoport tagja (csoportmunkához). A fájlokhoz olvasási, írási, végrehajtási jogok kötődnek, amelyek külön beállíthatók a tulajdonos, a csoportja és mindenki más számára (lásd chmod). Ezenkívül a rendszer nyilvántartja a fájl hosszát, az utolsó módosítás időpontját valamint, hogy a fájlrendszer hány pontjáról hivatkozunk (könyvtárbejegyzéssel) erre a fájlra (linkszám).

📁 Névkonvenciók

Unixban a fájlnevek (manapság, általában) 255 karakter hosszúak lehetnek, tetszőleges számú elválasztó karaktert tartalmazhatnak (.), sőt érvényes név a ponttal kezdődő név is. Ezeket a rendszer

némileg rejtettként értelmezi; például alapértelmezésben nem listázza és nem is törli őket (lásd `ls` parancs). Az ilyen fájlok gyakran különféle programok inicializációs adatait tartalmazzák.

A Unix minden esetben (paraméterekben is) megkülönbözteti a kis és nagybetűket, így például nem azonos `file`, `File` és `FILE`.

A futtatható állományokra nincs névbeli megkötés, akkor futtathatunk valamit, ha van rá futtatási jogunk (lásd `chmod`). A futtatás a név beírásával történik, ekkor a shell megkísérli bináris fájlként értelmezni és végrehajtani, ha ez nem megy, akkor shell scriptként értelmezi (a shell scriptek a DOS batch fájljaihoz állnak a legközelebb.)

☰ Könyvtárak (katalógusok)

A UNIX hierarchikus felépítésű, ami azt jelenti, hogy a fájlokat könyvtárakban tárolja. Egy könyvtárból alkönyvtárak nyílhatnak, amelyek ugyancsak tartalmazhatnak további fájlokat és alkönyvtárakat. A gyökérkönyvtárnak nincs neve és szülő könyvtára. A `/` jel jelenti a gyökeret (root), alkönyvtárai pedig az `usr`, `home` stb. Ezek a `/usr`, `/home` stb. hivatkozással érhetők el. Ezt a hivatkozást elérési útvonalnak (path name) hívják. Ez független attól az alkönyvtártól, amelyikben éppen tartózkodunk. A `/usr` alkönyvtárnak további alkönyvtárai vannak, például `bin`, `etc` stb. Ezek elérési útvonala `/usr/bin`, `/usr/etc` és így tovább.

☰ Általános könyvtárnevek

<code>/</code>	a főkönyvtár (root), a fájlrendszer kiindulópontja
<code>~/</code>	a felhasználó saját könyvtára
<code>./</code>	az aktuális munkakönyvtár
<code>../</code>	az aktuális fölötti könyvtár
<code>/dev</code>	a különféle eszközök könyvtára
<code>/mnt</code>	az ideiglenesen „felakasztott” eszközök becsatolási pontja (lásd <code>mount</code>)
<code>/usr</code>	felhasználói programok, forrásszövegek, könyvtárak
<code>/usr/bin</code>	végrehajtható programok (főként segédprogramok)
<code>/usr/lib</code>	utasításkönyvtárak programozóknak
<code>/usr/src</code>	forrásnyelvű szövegek
<code>/usr/local</code>	helyileg telepített programok és tartozékaik
<code>/usr/local/bin</code>	helyileg telepített futtathatók

➡ Fájlkezelő utasítások

Azon utasítások gyűjteménye, amelyek a fájlrendszerben való eligazodást, navigálást, könyvtárak, fájlok létrehozását, törlését és kezelését végzik.

☰ Folyamatok

☰ A folyamat fogalma

A UNIX-ban megkülönböztetjük a program, a folyamat (process) és a feladat (job) fogalmát. A program a háttértárolón várakozó, végrehajtható fájl, a folyamat a program egy memóriában futó példánya, a job pedig egy végrehajtáshoz sorba állított utasítás (pl. nyomtatás). A felhasználó bejelentkezésekor elindul egy shell egy folyamatazonosítóval (PID, process identifier). Ha egy programot elindítunk, az leszarmazott folyamatként (child process) indul el. Az ilyen folyamatok is egyenrangúak a szülővel, bizonyos paramétereket örökölnek tőlük és maguk is újabb folyamatokat indítanak.

A munka során a kiadott parancsok a DOS-hoz hasonlóan, szekvenciálisan kerülnek végrehajtásra. A DOS-szal ellentétben itt viszont mód van ún. **háttér**folyamatok elindítására, ahol a parancs kiadása után a promptot azonnal visszakapjuk és az előzőleg kiadott parancs végrehajtása a háttérben folyik tovább.

A háttérfolyamat egy speciális fajtája a démon. Ezt a rendszer automatikusan indítja el és valamilyen felügyeleti szerepet lát el. Például gondoskodik a terminálvonalak figyeléséről, a nyomtatási kérelmek besorolásáról és végrehajtásáról.

☰ Folyamatkezelő utasítások

ps – futó folyamatok kiírása

ALAKJA:

ps [opciók]

Paraméter nélkül indítva egy ilyen listát kapunk:

```
$ ps
PID TTY STAT TIME COMMAND
49  p2  S    0:01 -ksh
208 p2  R    0:00 ps
$
```

A lista elemei (sorban):

- a folyamatazonosító (PID),
- mely terminálról adtuk ki,
- milyen állapotban van (S: sleeping, alszik; R: running, fut; Z: zombie),
- mennyi processzoridőt vett eddig igénybe,
- milyen utasításhoz tartozik.

A ps parancs kiadása után minden futó folyamatról tájékoztatást kapunk. A ps -f paraméterezéssel a szülő folyamatok PID-jét is kiírja a program (PPID).

kill – folyamat kiirtása

(CÉLSZERŰ) ALAKJA:

kill -9 processzazonosító

A processzorazonosítót megtudhatjuk például egy ps utasításból.

☰ Folyamatkezelés a Korn shellben (ksh)

A Korn shellben egy futtatható fájl nevét beírva, előtérben indítjuk el azt. Háttérben indítható egy fájl a neve mögé tett & jellel, például:

```
$ sleep 10&  
[1] 245  
$
```

Ez azt jelzi számunkra, hogy a shell 245-ös PID-del saját számozása szerint [1]-es jobbként indította el a folyamatot. Ha 10 másodperc múlva begépelünk egy parancssort, kapunk egy plusz üzenetet is:

```
$  
[1]+ Done sleep 10  
$
```

Az üzenet a folyamat befejezéséről tájékoztat bennünket.

Ha egy folyamatot előtérből háttérbe szeretnénk helyezni, előbb állítsuk le Ctrl-Z-vel azt (a program a memóriában marad!). Ekkor írjuk be:

```
$ bg
```

Ennek hatására a folyamat háttérben fog futni, mígnem az fg parancssal előtérbe nem hozzuk.

☞ Folyamatok közti kommunikáció

Copyright (C) Buzogány László, 2002

[About](#)

Folyamatok közti kommunikáció

Azaz hogyan tud két folyamat egymás közt információt cserélni...

☰ Folyamatok jellemzői

- ☰ Apa-fiú kapcsolat
- ☰ Folyamatazonosító (PID)
- ☰ Memóriakiosztás
- ☰ Folyamatok attribútumai
- ☰ Folyamatok állapotai

☰ Folyamatok közti kommunikáció

- ☰ Jelzések (signals)
  - ☰ Állományok
  - ☰ Csővezeték (pipe)
  - ☰ Névvel ellátott csővezeték (FIFO)
  - ☰ Üzenetsorok (message queues)
  - ☰ Szemaforok (semaphores)
  - ☰ Osztott memória (shared memory)
-

☰ Mi a folyamat?

☰ Folyamatok jellemzői

☰ Apa-fiú kapcsolat

Amint már láttuk, folyamatnak nevezzünk egy futó programot. Unixban minden folyamatot – kivéve a 0 és az 1 folyamatokat, amelyek a rendszer indulásakor töltődnek be – egy másik folyamat indít el a fork rendszerfüggvény meghívásával. Az újonnan elindított folyamatot fiúnak (gyereknek), azt a folyamatot pedig amelyik őt elindította szülőnek (apának) nevezzük. (Előfordulhat, hogy a szülőfolyamat hamarabb befejeződik mint a gyerek, ekkor a gyerek kap egy új szülőt: az init (1) folyamatot.)

Egy multitasking rendszerben ugyanazt a programot egyidőben akár több folyamat is futtathatja, és bármelyik folyamat végrehajthat egy másik programot.

☰ Folyamatazonosító (PID)

A Unixban minden folyamatnak egyedi azonosítója van. Ezt a pozitív egész számot nevezzük **folyamatazonosítónak (PID)**. A számot a rendszer automatikusan adja minden új folyamat létrehozásakor. Egy folyamat lekérdezheti a saját PID-jét a **getpid** rendszerhívás segítségével. Mivel minden folyamat PID-je egyedi, nem lehet azt megváltoztatni, de a szám újra felhasználható, amint a folyamat befejeződött.

A 0 PID-del rendelkező folyamat mindig a **swapper**, az 1 azonosítójú pedig az **init** folyamat. Ezeket a rendszer induláskor automatikusan betölti, s mindvégig a memóriában maradnak.

☰ Memóriakiosztás

Amikor a rendszer egy folyamatot elindít létrehoz számára bizonyos adatszerkezeteket:

- kódszegmens (amennyiben a folyamatnak még nem volt futó példánya létrehoz egy új kódszegmentet, ha már volt, a létezőt fogja használni),
- adatszegmens (tartalmazza a statikus és dinamikus változókat is; lefele nő),
- veremszegmens (felfele nő).

Az adat- és veremszegmens folyamathoz kapcsolt, azaz annyi példányban jön létre, ahány futó példánya van a folyamatnak.

☰ Folyamatok attribútumai

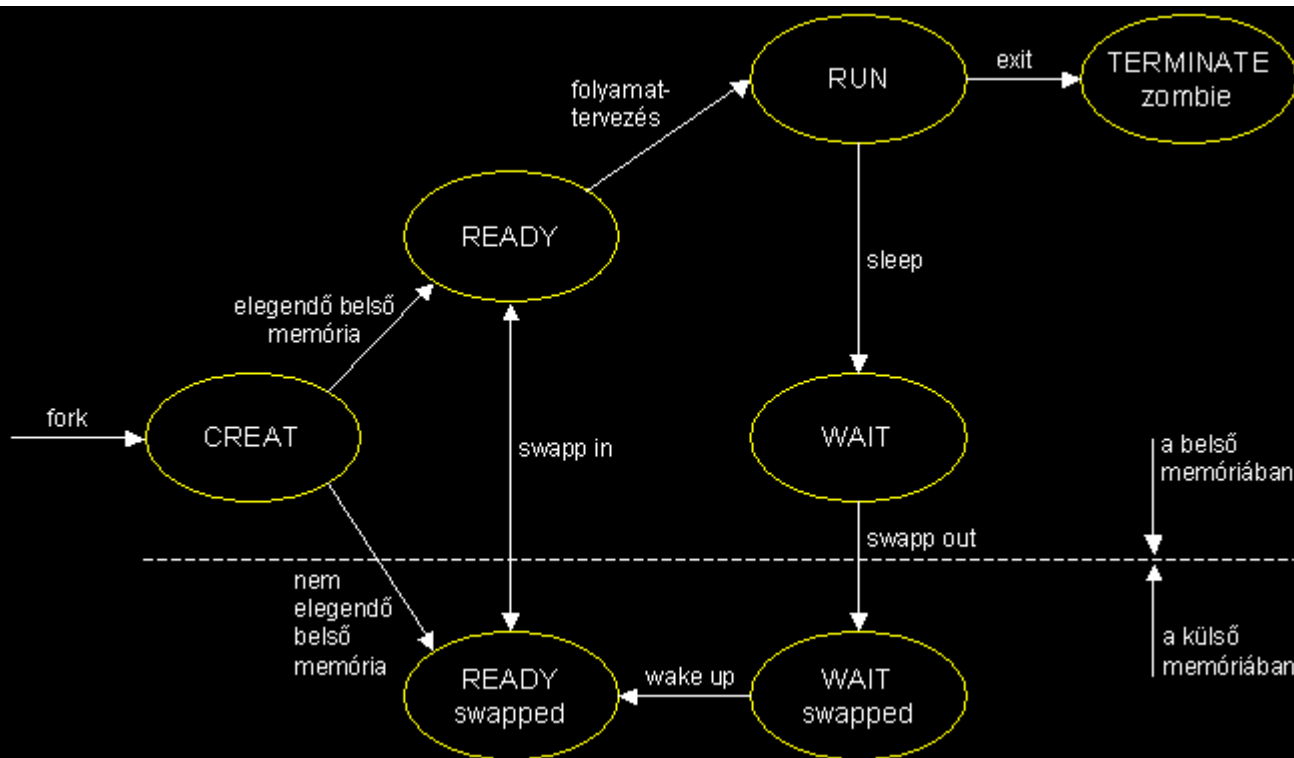
Egy folyamat több attribútummal is rendelkezik, amelyeket a megfelelő függvényekkel le is kérdezhetünk; ezek közül a legfontosabbak:

- folyamatazonosító (PID vagy ID),
- szülőfolyamat folyamatazonosítója (azé a folyamaté, amely a fork függvényhívást kiadta),
- a terminál, amelyről a folyamatot elindítottuk,
- a felhasználó azonosítója,
- a felhasználó csoportjának azonosítója,
- S jogosultság (a folyamat elindítása során megkaphatja a tulajdonosa összes jogait),
- állomány maximális mérete (milyen nagy állományt tud létrehozni),
- adatszegmens maximális mérete,
- nice érték (0 és 39 közötti szám, amelyet a folyamat prioritásának a kiszámításánál használ).

☰ Folyamatok állapotai

Egy folyamatnak a létrehozásától számítva több különböző állapota is lehet, attól függően, hogy éppen fut-e, várakozik-e valamilyen erőforrásra, van-e elegendő memória stb. Az állapotok közti átmeneteket az alábbi ábra szemlélteti:

Egy folyamat a fork függvényhívás után CREAT állapotba kerül. Ekkor a szülő szegmensei gyakorlatilag megduplázódnak. Ha van elegendő memória a folyamat számára átkerül READY (végrehajtható) állapotba, különben a háttértárolóra kerül és READY swapped állapotban várakozik. Amennyiben a folyamat elegendő prioritással rendelkezik READY állapotból átkerülhet RUN (futó) állapotba. Ebből az állapotból csak akkor kerül ki, ha valamilyen erőforrásra kell várakoznia (WAIT). Ha ezután fogyni kezd a memória szintén a háttértárolóra kerül WAIT swapped állapotba. A folyamat feladata befejeztével TERMINATE (zombie) állapotba kerül, ami azt jelenti, hogy a folyamattáblában még megmarad amíg a szülője fut.

☐ Folyamatok közti kommunikáció

Unix alatt egy felhasználó akár több folyamatot is elindíthat – lényegében minden futó program külön folyamatként fut. Egyszerre azonban csak egy folyamattal tudunk kommunikálni (az egy darab billentyűzet miatt). A háttérben futó folyamatok is kommunikálhatnak egymással.

A folyamatok közti kommunikáció (IPC, Inter-process communication) többféleképpen is megvalósulhat:

- jelzések segítségével,
- állományokon keresztül,
- csővezetékekkel (pipe),
- névvel ellátott csővezetékeken keresztül (FIFO),
- szemaforok alkalmazásával (semaphores),
- üzenetsorokkal (message queues),
- osztott memória segítségével (shared memory),
- socket,
- stream.

Az utolsó két módszert főként olyankor használjuk, amikor a két folyamat nem ugyanazon a gazdagépen fut.

☰ Jelzések (signals)

A jelzéseket főként más folyamatok figyelmeztetésére, riasztására, vagy kivételek kezelésére használjuk. Ezen üzenetek nagyon kevés információt hordoznak, mivel véges számú jelből állhatnak. A jelzés hatására a folyamat megszakad és értelmezi az adott jelet. Alkalmazásuk nem túl hatékony, főleg folyamatok befejezésére használjuk.

☰ Állományok

Az állományok segítségével a folyamatok viszonylag könnyen tudnak adatokat cserélni. Például az egyik folyamat ír egy fájlba, a másik folyamat pedig olvassa azt, visszafele pedig épp fordítva – természetesen egy másik állományt használva. Enne a módszernek két nagy hátránya van:

- ha a két folyamat egyidőben dolgozik, nem tudnak megfelelően összehangolódni (például az egyik folyamat a fájl végét hibásan érzékeli, s a kommunikáció megszakad),
- ha a kommunikáció hosszú időn keresztül tart, az állomány mérete jelentősen megnőhet.

☰ Csővezeték (pipe)

A csővezetékek (pipe-ok) már megoldják a fájlknál fellépő szinkronizációs problémákat. A pipe a rendszer által létrehozott (név nélküli) speciális állomány. Maximális hossza 10 blokk (5120 byte). Feladata: két folyamat közötti kommunikáció megvalósítása (az egyik folyamat ír a standard kimenetre, a másik pedig olvas a standard bemenetről). A pipe FILO szerkezetű. Két mutatója van: egyik az író folyamaté, a másik az olvasóé. Így az írás/olvasás cirkulárisan történik (ha a pipe megtelik az írónak kell várnia, ha kiürül az olvasónak).

Pipe-okat a parancssorban is használhatunk. Például:

```
$ ls | more
```

A pipe-on keresztül történő kommunikációnak is vannak hátrányai:

- a kommunikációban résztvevő folyamatok kötelezően apa-fiú kapcsolatban kell legyenek, vagy kell legyen egy közös ősök,
- a régebbi verziók nem engedik meg az elemi szinten történő írást és olvasást, több író/olvasó folyamat esetén,
- lassú működés.

☰ Névvel ellátott csővezeték (FIFO)

A névvel ellátott csővezetékek nagyon hasonlítanak a hagyományos pipe-okhoz. Egy FIFO állománynak azonban van neve és minden olyan folyamat hozzáférhet, amelynek joga van hozzá. A FIFO a második problémát is megoldotta, hiszen itt már értelmezettek az atomi műveletek is. Egyetlen hátrány maradt, az alacsony sebesség.

☰ Üzenetsorok (message queues)

Az üzenetek olyan kis adatcsomagok, amelyeket üzenetként küldünk el. Itt természetesen meg kell mondanunk a címzett (folyamat) azonosítóját. Az üzenetek többfélék lehetnek. Bármely folyamat – amelynek van joga – kaphat üzenetet a hálózaton keresztül.

A folyamat választhat a bejövő üzenetek közül: lehet mindig az első, az első egy bizonyos típusúból vagy az első egy típuscsoportból.

≡ Szemaforok (semaphores)

A szemafor egy olyan jel (például egy változó), amely megmutatja, hogy egy folyamat végrehajthat-e egy bizonyos utasítást, vagy várakoznia kell.

≡ Osztott memória (shared memory)

Az osztott memória a leggyorsabb kommunikációt eredményezi. Alapötlete: ugyanazt a memóriarészt használja az összes összeköttetésben levő folyamat. Minél gyorsabban beírja az egyik folyamat az információt a memóriába, annál gyorsabban tudja kiolvasni azt egy másik. Ebben az esetben is felhasználhatunk egy szemafort vagy küldhetünk üzenetet, azért, hogy a folyamatok írását/olvasását összehangoljuk.

➡ ANSI C

Copyright (C) Buzogány László, 2002

[About](#)

ANSI C

A folyamatok kezeléséhez szükséges ANSI C utasítások összefoglalója...

⚡ [C. Hogyan?](#)

⚡ [gcc](#)

⚡ [Környezet, szövegszerkesztő](#)

⚡ [vi](#)

⚡ [Segítség](#)

⚡ [man](#)

⚡ [A parancssor paraméterei és a környezeti változók](#)

⚡ [argc](#) [argv](#) [envp](#)

⚡ [env](#)

⚡ [environ](#)

⚡ [getenv](#)

⚡ [Hibakezelés](#)

⚡ [errno](#)

⚡ [strerror](#)

⚡ [perror](#)

⚡ [err.c](#) – [err_sys](#) [err_ret](#) [err_quit](#) [err_msg](#) [err_dump](#)

⚡ [Memóriakezelés](#)

⚡ [malloc](#)

⚡ [calloc](#)

⚡ [realloc](#)

⚡ [free](#)

⚡ [Aktuális könyvtár váltása \(\[chdir\]\(#\)\)](#)

⚡ [Gyökérkönyvtár megváltoztatása \(\[chroot\]\(#\)\)](#)

📁 Folyamatok közti kommunikáció

☰ C. Hogyan?

A Unix alatt használható ANSI C nagyrészt megegyezik a Borland C-vel.

Különbségek, megjegyzések:

- nincs conio.h
- nincs nyomkövetés (a tesztelésre a legjobb módszer, ha több printf-et szúrunk be a programunkba)
- az ANSI C fájlok kiterjesztése kötelezően .c
- a C++ fájlok kiterjesztése kötelezően .C
- a printf csak a sorvége jel (\n) után ír a képernyőre

A fordítás a gcc nevű fordítóval történik.

```
$ gcc program.c
```

A parancs paraméter nélkül használva mindig létrehoz egy a.out nevű állományt. Ez lesz a kimenet: bináris, futtatható kód. Ha mi szeretnénk nevet adni a kimenetnek, akkor használjuk a -o opciót.

```
$ gcc program.c -o futtathato
```

Mind a két esetben a kimeneti fájl már rendelkezik a futtatható (x) attribútummal.

Az így kapott programot futtathatjuk, ha egyszerűen beírjuk a nevét (egyes Unix verziókban meg kell adnunk az útvonalat még akkor is, ha a fájl az aktuális könyvtárban található):

```
$ ./futtathato
```

Ha több állományból álló programot (projektet) írunk, ezeket a make parancssal kapcsoljuk össze.

☰ Környezet, szövegszerkesztő

Amint láttuk gcc-nek nincs saját kezelőfelülete, szövegszerkesztője. Ezért a programunkat bármilyen szerkesztőben begépelhetjük. A különböző Unix verziók rengeteg ilyen (szebbnél szebb) alkalmazást tartalmaznak.

Egy biztos: a vi szövegszerkesztő mindenik verzióban megtalálható.

Használati útmutató:

- ne ijedjünk meg, nem olyan vészes, mint amilyennek elsőre látszik
- elindítása: vi vagy vi program.c
- gépelés elkezdése: INSERT billentyűvel (ezzel egyébként válthatunk beszúrási/felülírási mód között)
- parancs üzemmódba váltás (minden parancs kiadása előtt kötelező): ESC
- kilépés: :q
- állomány mentése (ha van már neve): :w
- állomány mentése (ha még nincs neve): :w név
- mentés, kilépés: :wq
- kilépés mentés nélkül: :q!

Jól használható szövegszerkesztő még a joe, emacs stb.

☰ Segítség

Akárcsak a shell parancsok esetén a man program C utasításokról is nagyon sok információt tartalmaz.

Például:

```
$ man printf
```

☰ A parancssor paraméterei és a környezeti változók

Amikor egy folyamat elindít egy programot, átadja neki a parancssor paramétereit és a környezeti változókat. Ahhoz, hogy programunk ezeket a változókat használni tudja a főprogramot a következőképpen kell deklarálnunk:

```
main(int argc, char *argv[], char *envp[])
```

A parancssor paramétereit az argv, a környezeti változókat pedig az envp által mutatott táblázat (vektor) tartalmazza. Az argv elemeinek számát az argc változó tartalmazza.

A paraméterek és a környezeti változók kiírása történhet például így:

```
for (k=0; k<argc; ++k)
{
    printf("a %d. parameter: %s\n", k+1, argv[k]);
}

for (k=0; ; ++k)
{
    if (envp[k][0])
    {
        printf("a %d. környezeti változó: %s\n", k+1, envp[k]);
    }
    else break;
}
```

A környezeti változók néhány karaktersorból állnak. Formájuk:

NÉV = érték

A leggyakoribb ilyen változók:

- HOME – azt a könyvtárat jelöli, amelybe egy cd utasítás hatására ugrik
- PATH – azon könyvtárak listája ahol a shell a kiadott parancsokat keresi
- MAIL – a leveleket tartalmazó fájl neve
- TERM – a terminál típusa
- SHELL – a bináris shell állomány elérési útvonala
- LOGNAME – a név amelyen a felhasználót a rendszer nyilvántartja
- PS1 – a shell prompt jele (alapért. \$)
- PS2 – a prompt további sorainak jele (alapért. >)

A Unix shellből az env parancsot kiadva megjeleníthetők a környezeti változók értékei.

A környezeti változók értékének programból történő meghatározásában nem az `envp` az egyetlen lehetőség. Használhatjuk az `environ` külső változót is, amely éppen a rendszer által tárolt táblázatra mutat.

```
extern char **environ;

main()
{
    int k;
    for (k=0; ; ++k)
        if (environ[k][0])
        {
            printf("a %d. környezeti változó: %s\n", k+1, environ[k]);
        }
        else break;
}
```

Az `envp` és az `environ` változók ugyanazt az eredményt adják.

Egy bizonyos környezeti változó értékét lekérdezhetjük a `getenv` változóval:

```
#include <stdlib.h>
char *getenv(const char *nev);
```

A függvény egy pointert ad vissza, amely a `nev` környezeti változóhoz hozzárendelt értékre mutat. Értéke `NULL`, ha nem létezik ilyen nevű változó.

```
char *terminal;
if ((terminal = getenv("TERM")) == NULL)
{
    printf("a TERM környezeti változó nincs definiálva\n");
    exit(1);
}
printf("a terminal: %s\n", terminal);
```

A fenti példa lekérdezi a terminál értékét, amennyiben a változónak nincs értéke hibaüzenetet ad.

☰ Hibakezelés

Unixban egy függvényhívás következtében fellépő hiba esetén a legtöbb függvény -1 értéket térít vissza. Ilyen esetekben a hiba kódját az `errno` globális változó tartalmazza. Ez azonban nem egy elfogadott szabály, hiszen egyes függvények `NULL` értéket adnak vissza.

Az `errno.h` deklarációs fájlban van definiálva az `errno` változó, valamint azon szimbolikus konstansok értékei, amelyeket ez a változó felvehet. Az `errno` nem veheti fel a 0 értéket, és a szimbolikus konstansok között sincs 0 értékű.

```
extern int errno;
```

Amennyiben egy függvény nem hibával zárul, az előző `errno` érték megmarad!

A standard C két függvényt definiál a hibaüzenetek kiírására (szöveggel történő meghatározására). Az egyik az `strerror`, amelynek alakja:

```
#include <string.h>
char *strerror(int nrerr);
```

A függvény egy pointert térít vissza a hiba szövegéhez. Az nrerr rendszerint az errno változó szokott lenni, de megadhatunk tetszőleges hibakódot is.

A másik hibaértelmező függvény a perror; ennek szintaxisa:

```
#include <stdio.h>
void perror(const char *msg);
```

A függvény a standard hibacsatornára kiírja az msg szöveget, egy : (kettőspontot), majd az errno változó által meghatározott hibaüzenetet.

Az egyes hibakódokhoz tartozó [hibaüzenetek listája](#) megtalálható a Függelékben.

Az alábbiakban definiálunk néhány olyan függvényt, amelyek leegyszerűsítik a hibakezelést. A továbbiakban a példaprogramokban is ezeket a függvényeket fogjuk felhasználni. A függvények működését a következő táblázat foglalja össze:

Függvények	strerror(errno)	Befejeződés
err_sys	igen	exit(1);
err_ret	igen	return;
err_quit	nem	exit(1);
err_msg	nem	return;
err_dump	igen	abort();

A függvények definíciója az [err.c](#) állományban található.

(A fenti függvények alapötlete és a mellékelt kód Iosif Ignat, Adrian Kacso *UNIX – Gestionarea proceselor* című könyvéből származik)

☰ **Memóriakezelés**

☰ **malloc**

Lefoglal egy megadott méretű (meret) memóriaterületet. A lefoglalt memóriazónát nem inicializálja semmilyen értékkel. Alakja:

```
#include <stdlib.h>
void *malloc(size_t meret);
```

A függvény 0-tól különböző értéket ad, ha a lefoglalás sikeres volt, és NULL-t, ha sikertelen (ekkor a hiba kódját az errno tartalmazza). Az első esetben a visszatérített érték éppen a lefoglalt memóriaterület kezdetére mutató pointer lesz.

Példa:

```
void *ptr;
if ((ptr = malloc(10000)) == NULL)
```



```
{
    perror("malloc");
    exit(1);
}
```

=== calloc

Lefoglal egy `elemszam*meret` nagyságú folytonos memóriaterületet – magyarul `elemszam` darab, egyenként `meret` nagyságú területet –, majd ezt NULL értékekkel tölti fel. Alakja:

```
#include <stdlib.h>
void *calloc(size_t elemszam, size_t meret);
```

Sikeres lefoglalás esetén 0-tól különböző értéket térít vissza (pointer a lefoglalt memóriazónára), különben a NULL értéket.

Példa:

```
struct
{
    int s1;
    long s2;
    char s3[10];
} s;

void *ptr;

if ((ptr = calloc(10, sizeof(s))) == NULL)
{
    perror("calloc");
    exit(1);
}
```

=== realloc

Átméretez egy `malloc`, `calloc` vagy `realloc` függvénnnyel lefoglalt memóriaterületet `uj_meret` nagyságúra. Alakja:

```
#include <stdlib.h>
void *realloc(void *ptr, size_t uj_meret);
```

Sikeres lefoglalás esetén egy nem nulla értéket ad vissza (amely lehet a régi mutató, de lehet egy új érték is), különben a NULL-t.

Példa:

```
void *ptr;

if ((ptr = malloc(10000)) == NULL)
{
    perror("malloc");
    exit(1);
}
```

```

if ((ptr = realloc(ptr, 20000)) == NULL)
{
    perror("realloc");
    exit(2);
}

```

≡ free

Felszabadít egy a malloc, a calloc vagy a realloc függvénnyel lefoglalt memóriaterületet. Alakja:

```

#include <stdlib.h>
void free(void *ptr);

```

Amennyiben a megadott pointer nem létezik a függvény furcsán viselkedhet!

Példa:

```

void *ptr;

if ((ptr = malloc(10000)) == NULL)
{
    perror("malloc");
    exit(1);
}

free(ptr);

```

≡ Aktuális könyvtár váltása (chdir)

Minden folyamathoz tartozik egy ún. aktuális könyvtár. Ez a könyvtár határozza meg az összes relatív keresési útvonalat, amelyet a folyamat használ. A folyamathoz tartozó aktuális könyvtárat megváltoztathatjuk a chdir függvény segítségével. Alakja:

```

#include <unistd.h>
int chdir(const char *path);

```

A függvény 0-t ad vissza, ha a váltás sikerült, és -1-et hiba esetén. A path változóban az új útvonalat kell megadni (ehhez legalább végrehajtási (x) jogunk kell legyen).

A rendszerbe való belépéskor minden felhasználó a saját gazdakönyvtárából indul. A gazdakönyvtár a felhasználót jellemzi, míg az aktuális könyvtár egy folyamat jellemzője. Vigyázat, a kettőt ne tévesszük össze!

Példa:

```

#include "<u>hdr.h</u>"

int main(void)
{
    if (chdir("/tmp")<0)
        err_sys("chdir hiba");
    printf("a konyvtarvaltas sikerult\n");
    exit(0);
}

```

☰ Gyökérkönyvtár megváltoztatása (chroot)

A gyökérkönyvtár megváltoztatására való a chroot függvény, melynek alakja:

```
#include <unistd.h>
int chroot(const char *path);
```

A függvény 0-t ad vissza, ha a váltás sikerült, és -1-et hiba esetén. A path változóban az új útvonalat kell megadni.

Ezt a függvény azonban csak a superuser hajthatja végre!

➡ Folyamatokkal végzett műveletek

Copyright (C) Buzogány László, 2002

[About](#)

Folyamatokkal végzett műveletek

Folyamatok létrehozása, végrehajtása, befejezése...

Bevezető

Folyamat létrehozása ([fork](#))

Folyamat befejezése ([exit](#))

Várakozás egy folyamatra ([wait](#), [waitpid](#))

Program meghívása, futtatás ([exec](#))

Folyamat attribútumainak lekérdezése ([getpid](#), [getppid](#), [getuid](#), [getgid](#), [geteuid](#), [getegid](#), [setuid](#), [setgid](#))

Folyamatcsoportok ([getpgrp](#), [setpgid](#))

Parancs végrehajtása ([system](#))

Folyamat prioritásának változtatása ([nice](#))

ANSI C

Bevezető

A Unixban folyamatkezelés alatt a következőket értjük:

- folyamat létrehozása,
- programok meghívása,
- folyamat várakoztatása addig, amíg a gyerekfolyamat befejeződik,
- folyamat befejezése.

Amint már említettük, minden folyamatnak egyedi azonosítója (PID-je) van: egy pozitív egész szám.

Egy Unix rendszerben léteznek speciális folyamatok, amelyek a rendszer indulásakor töltődnek be:

- A 0 azonosítójú folyamat mindig az ütemező, neve **swapper**. Ez a folyamat része a rendszer magjának és rendszerfolyamatnak számít.
- Az 1 azonosítójú folyamat az **init** (/etc/init, újabb verziókban /sbin/init), amelyet a rendszer maga hív meg a rendszer betöltése után. Ez a folyamat folyamatosan beolvassa a rendszertől függő inicializációs fájlokat és stabilizálja a rendszert. Az **init** (a **swapper**-rel ellentétben) felhasználói folyamat, de futtatáskor mégis superuser jogokkal rendelkezik. Az **init** folyamat nem fejeződik be soha!

- A Unix egyes, virtuális memóriát is használó implementációiban a 2 azonosítóval rendelkező folyamat a pagedaemon. Ez a rendszerfolyamat a lapozásért felel.

Folyamat létrehozása (fork)

Egy folyamatot a fork rendszerfüggvénnyel hozhatunk létre. Azt a folyamatot, amely a fork-ot hívta szülőnek, az újonnan létrehozott folyamatot pedig gyereknek (fiúnak) nevezzük.

A fork függvény szintaxisa:

```
#include <sys/types.h>
#include <unistd.h>

pid_t fork(void);
```

A visszaadott pid_t típusú érték:

0 – a gyerekben,
a gyerek PID-je – a szülőben,
-1 – hiba esetén.

Hiba esetén az errno változó a hiba kódját fogja tartalmazni.

Egy folyamat több gyereket is létrehozhat. Mivel nincs egyetlen olyan függvény sem, amellyel meg lehetne egy gyerek PID-jét változtatni, a fork függvény a szülőnek visszaadja a (létrehozott) gyerek folyamatazonosítóját. A gyerekfolyamatban ez az érték 0, hiszen egy gyereknek csak egy szülője lehet.

Egy gyerek a szülője azonosítóját a getppid függvénnyel kérdezheti le. A saját PID lekérdezésére a getpid függvény szolgál.

```
#include <sys/types.h>
#include <unistd.h>

pid_t getppid(void);
pid_t getpid(void);
```

Figyelem! A gyerekfolyamat és a szülőfolyamat kódját ugyanabban az állományban kell megírni! A fork hívás után a szülő- és a gyerekfolyamat két különböző folyamatként, egyidőben fog futni! A végrehajtást mindkettő a fork utáni első utasítással fogja folytatni.

Tehát: a két folyamat (szülő és gyerek) ugyanazon kódszegmenst használják, az adat- és veremszegmensük viszont különböző!

Példa:

```
#include <stdio.h>
#include <sys/types.h>

int main(void)
{
    pid_t pid;
    pid = fork();
    printf("%d folyamat, pid = %d\n", getpid(), pid);
}
```

A fenti program végrehajtásának eredménye:

```
$ a.out
226 folyamat, pid = 207
207 folyamat, pid = 0
```

Mivel a fork hívás után két azonos kódszegmensű folyamat jött létre, a printf függvényt mind a szülő, mind pedig a gyerek végrehajtja. A szülő egyrészt kiírja a saját azonosítóját (226), másrészt a gyerek PID-jét (207). A gyerek szintén előbb a saját PID-jét (207), majd a 0 értéket jeleníti meg (hiszen a pid változó értéke a gyerekekben 0).

Azért, hogy a két kódrészt (gyerek-szülő) jól elkülönítsük, a fork-ot a következőképpen szoktuk használni:

```
pid = fork();
if (pid == 0)
{
    /* gyerek folyamat */
}
else
{
    /* szülő folyamat */
}
```

Az alábbi példában a hibát is kezeljük:

```
switch (fork())
{
    case -1:
        perror("fork");
        exit(1);
    case 0:
        /* gyerek folyamat */
    default:
        /* szülő folyamat */
}
```

Észrevehetjük, hogy a szülő- és a gyerekfolyamatok különböznek, külön azonosítóval rendelkeznek, mégis nagyon sok közös attribútumuk van. A fork előtt deklarált változókat mind a szülő, mind a gyerek láthatja, de értékük a későbbi módosítások során csak az aktuális folyamatban változik.

```
#include <sys/types.h>

int gvar = 4;

int main(void)
{
    pid_t pid;
    int var = 7;
    printf("a fork előtt\n");
    if ((pid = fork()) == -1)
        err_sys("fork hiba");
```

```

else
    if (pid == 0)
    {
        gvar++;
        var += 2;
    }
    else
        sleep(2);
printf("folyamat(pid)=%d, gvar=%d, var=%d\n", getpid(), gvar, var);
exit(0);
}

```

A fent definiált két folyamat közül az egyiket a rendszer hamarabb fogja végrehajtani de, hogy melyiket, azt nem tudhatjuk előre (még a sleep(2) utasítás sem garantálhatja, hogy a gyerek folyamat fog hamarabb lefutni). Ezért futtatáskor akár két különböző eredményt is kaphatunk:

```

$ a.out
a fork előtt
folyamat(pid)=184, gvar=5, var=9
folyamat(pid)=183, gvar=4, var=7

$ a.out
a fork előtt
folyamat(pid)=187, gvar=4, var=7
folyamat(pid)=188, gvar=5, var=9

```

Látható, hogy a két futtatás eredményeként különböző folyamatazonosítókat osztott ki a rendszer.

Folyamat befejezése (exit)

Egy folyamat szabályszerű, önmaga által történő, azonnali leállítása az `exit`, illetve az `_exit` függvényekkel történik. (Az előbbi ANSI C utasítás, míg a második csak a POSIX-ben található meg, és tartalmazza a Unix sajátosságokat.)

```

#include <stdlib.h>
void exit(int exit_code);

#include <unistd.h>
void _exit(int exit_code);

```

Az `exit_code` a kilépési kód, amelyet a hívó program használ ellenőrzésre. Egy folyamat befejezésekor az összes gyerekfolyamat átöröklődik az `init` (1) folyamathoz (tehát új szülőt kap). A rendszer ezáltal biztosítja, hogy minden folyamatnak legyen szülője.

Ha egy program nem tartalmazza az `exit` utasítást, a rendszer automatikusan végrehajtja az `exit`-et a `main` függvény befejezése után.

Rendellenes működés esetén a folyamat befejezésére használjuk az `abort` függvényt. Szintaxisa:

```

#include <stdlib.h>
void abort(void);

```

Amennyiben egy gyerekfolyamat hamarabb befejeződik, mint a szülő a rendszer bizonyos információkat

még megőrzi vele kapcsolatban (PID, befejeződési állapot, elhasznált processzoridő). Ezen információk a `wait` és a `waitpid` függvények segítségével érhetők el. Ezek a függvények felfüggesztik a folyamat működését, ameddig a gyerekfolyamat be nem fejeződik.

A Unix felfogása szerint, azt a folyamatot, amely befejeződött, de a szülő nem adott ki `wait` parancsot, **zombie** folyamatnak nevezzük. Ebben az állapotban a folyamatnak nincs semmilyen lefoglalt memóriaterülete, csak egy bemenete a folyamatáblában. A rendszer felhasználhatja a lefoglalt memóriazónákat, illetve bezárhatja az általa megnyitott fájlokat. A zombie folyamatokat a `ps` parancs segítségével követhetjük nyomon.

Példa:

```
#include "hdr.h"

int main(void)
{
    pid_t pid;
    if ((pid = fork()) == -1)
        err_sys("fork hiba");
    else
        if (pid == 0)
            exit(0);
    sleep(3);
    system("ps");
    exit(0);
}
```

A fenti program által kiírt eredmény:

```
PID TTY STAT TIME COMMAND
54 v01 S 0:00 -bash
90 v01 S 0:00 a.out
91 v01 Z 0:00 (a.out) <zombie>
92 v01 R 0:00 ps
```

Egy folyamat, amelynek szülője az `init`, sosem kerülhet zombie állapotba, mivel az `init` mindig meghív egy `wait` függvényt, ellenőrizve ezzel a befejezett folyamat állapotát.

Várakozás egy folyamatra (`wait`, `waitpid`)

Ha egy folyamat befejeződik, a rendszer egy `SIGCLD` üzenettel értesíti a szülőfolyamatot. Ezek után a szülő figyelmen kívül hagyja az illető folyamatot.

Előfordulhat, hogy a szülőnek meg kell várnia a gyerekfolyamat lefutását, s csak azután tud valamilyen feladatot megoldani. Erre (azaz például várakozásra) használjuk a `wait` és a `waitpid` függvényeket. Egy folyamat, amely meghívja a `wait` vagy a `waitpid` függvényeket:

- várakozhat (ha minden gyereke fut),
- érzékelheti, hogyha egy gyerek befejeződött,
- visszatéríthet hibát (ha nincs gyereke).

Szintaxisuk:


```
#include <sys/types.h>
#include <sys/wait.h>

pid_t wait(int *status);
pid_t waitpid(pid_t pid, int *status, int opt);
```

A `status` egy mutató egy olyan táblázatra, amely egy gyerekfolyamat befejeződési állapotát tartalmazza. Ez a 16 bites információ a következőket tartalmazza:

- ha a gyerekfolyamat `exit`-tel ért véget, az állapot (`status`) változó a következőket tartalmazza:

ahol az `exit_code` az `exit` függvény által megadott érték.

- ha a gyerekfolyamat egy jelzés hatására ért véget, a `status` változó:

ahol az `x` értéke 1, ha a jel üres memóriaterületet eredményezett, és 0 különben. A `jel_id` annak a jelnek az azonosítója, amely a gyerekfolyamat befejezését eredményezte.

- ha a gyerekfolyamatot leállították, a `status` változó:

ahol a `jel_id` annak a jelnek az azonosítója, amely a folyamatot leállította

Különbségek a `wait` és a `waitpid` között:

- a `wait` felfüggeszti a hívó folyamatot, amíg a gyerek befejeződik, ezzel szemben a `waitpid` egy külön opciót kínál fel (`opt`), melynek használatával a felfüggesztés elkerülhető,
- a `waitpid` nem mindig az első fiú befejezéséig vár, hanem a `pid` változóban megadott azonosítójú gyerek befejezéséig,
- a `waitpid` az `opt` argumentum segítségével engedélyezi a programok vezérlését.

A `wait` függvény visszatérési értéke azon gyerekfolyamat azonosítója, amely éppen befejeződött. Mivel tehát a függvény a folyamat PID-jét téríti vissza, mindig pontosan tudjuk, mely gyerek fejeződött be éppen. Egy bizonyos gyerek befejeztét megvárhatjuk például így:

```
while (wait(allapot) != pid);
```

ahol a `pid` azon gyerekfolyamat azonosítója, amelyre várakozunk.

A `waitpid` függvényhívásnál megadható `pid` változó lehet:

- `pid = -1` – bármely gyerekre várakozhat; ekvivalens a `wait`-tel,
- `pid > 0` – a `pid` azonosítójú folyamatra várakozik,
- `pid = 0` – bármely olyan folyamatra várakozik, amelynek a csoportazonosítója megegyezik a hívó programéval,
- `pid < -1` – bármely olyan folyamatra várakozik, amelynek a csoportazonosítója megegyezik a hívó programéval abszolút értékben.

A `waitpid -1` értéket térít vissza, ha nem létezik a `pid`-ben megadott azonosítójú folyamat, vagy nem gyereke a hívó folyamatnak.

Program meghívása, futtatás (exec)

Az `exec` parancs az aktív folyamat kódját egy másikkal helyettesíti (azaz átadja a vezérlést egy másik programnak). A program ezáltal egy teljesen új kódszegmenst, és egy ennek megfelelő adatszegmenst kap. Az új programnak egy futtatható állománynak kell lennie.

Az `exec` utasítás különböző végződésekkel rendelkezhet. A különbségeket a következő táblázat szemlélteti:

Függvények	Paraméter	Keresési útvonal	Környezet
<code>execl</code>	lista	<code>./</code>	marad
<code>execv</code>	tömb	<code>./</code>	marad
<code>execlp</code>	lista	<code>PATH</code>	marad
<code>execvp</code>	tömb	<code>PATH</code>	marad
<code>execle</code>	lista	<code>./</code>	változik
<code>execve</code>	tömb	<code>./</code>	változik

A fenti végzések jelentése a következő:

l – a paraméterátadás listán keresztül történik,
v – a paraméterátadás tömbön keresztül történik,
e – változik a környezeti változó,
p – figyelembe veszi a `PATH` változót.

A függvények szintaxisa:

```
#include <unistd.h>

int execl(const char *path,          /* elérési út */
          const char *arg0,          /* programnév */
          const char *arg1,          /* paraméterek */
          ...
          const char *argn,
          NULL);                    /* a paraméterek befejeztét jelző NULL */

int execv(const char *path, char *argv[]);

int execlp(const char *filename,      /* a futtatható állomány neve */
          const char *arg0,
          const char *arg1
          ...
          const char *argn,
          NULL);
```

```
int execvp(const char *filename, char *argv[]);

int execl(const char *path,
          const char *arg0,
          const char *arg1,
          ...
          const char *argn,
          NULL,
          char *envp[]);      /* környezeti változók */

int execve(const char *path, char *argv[], char *envp[]);
```

Az egyes változók jelentései:

- **path**: mutató egy karaktersorhoz, amely a futtatható állomány keresési útvonalát jelöli,
- **arg0**: mutató a futtatható állomány nevéhez,
- **arg1, arg2, ..., argn**: mutatók, amelyek a programnak átadott paramétereket jelölik,
- **argv**: mutató a paramétervektorhoz (a 0-dik paraméter az állomány neve),
- **filename**: mutató a futtatható állomány nevéhez; ha a név nem kezdődik a gyökérrel (és nincs megadva a teljes útvonal), akkor az állományt a PATH változó által definiált könyvtárakban keresi a rendszer,
- **envp**: mutató az új környezeti változókhoz, amelyek a vektorban egyenként **változó=érték** alakban jelennek meg.

Amikor a paramétereket listaként adjuk meg, az utolsó paramétert követően beírunk egy NULL paramétert is. Ez jelzi a felsorolás végét.

Példák:

```
execl("/bin/time", "time", "ps", NULL);

...
char *argv[3];
argv[0] = "time";
argv[1] = "ps";
argv[2] = (char *)0;
execv("/bin/time", argv);

execlp("prog", "prog", "p1", "p2", NULL);

...
char *argv[4];
argv[0] = "prog";
argv[1] = "p1";
argv[2] = "p2";
argv[3] = (char *)0;
execvp("prog", argv);

...
char *envp[2];
envp[0] = "term=vt100";
```

```
envp[1] = (char *)0;
execl("prog", "prog", "p1", "p2", 0, envp);
```

Feladat: Írjunk programot, amely billentyűzetről bekér Unix parancsokat és végrehajtja őket, pontosan úgy, ahogy a shell!

```
#include <sys/types.h>
#include <sys/wait.h>
#include <unistd.h>
#include <stdio.h>

int main(void)
{
    int MAXLINE = 1024;
    char buf[MAXLINE];
    pid_t pid;
    int status;

    printf("> ");
    while (fgets(buf, MAXLINE, stdin) != NULL)
    {
        buf[strlen(buf)-1] = 0;
        if ((pid = fork()) < 0)
        {
            printf("fork hiba\n");
            exit(1);
        }
        else
            if (pid == 0)
            {
                execlp(buf, buf, NULL);
                printf("nem lehet vegrehajtani: %s\n", buf);
                exit(127);
            }
        if ((pid = waitpid(pid, &status, 0)) < 0)
        {
            printf("waitpid hiba\n");
            exit(1);
        }
        printf("> ");
    }
    printf("befejeztem\n");
    exit(0);
}
```

A végrehajtandó parancsra várva a program megjeleníti a promptot (>). A programból a Ctrl-\ megszakitási jelzéssel tudunk kilépni.

A program futtatásának eredménye lehet például a következő:

```
$ a.out
```

```
> date
Wed Dec 25 09:56:37 EST 2002
> pwd
/home/lacka
> who
lacka    vc/1    Dec 25 07:16
> Ctrl-\
$
```

Folyamat attribútumainak lekérdezése

A Unix minden folyamathoz legkevesebb 6 azonosítót rendel. Ezeket céljuk szerint a következőképpen lehet csoportosítani:

- a. amelyek a valódi felhasználót azonosítják (azt a személyt aki a felhasználónevével belépett):
  - a valódi felhasználó ID-je,
  - a valódi csoport ID-je,
- b. amelyek meghatározzák a hozzáférési jogát egy állományhoz:
  - effektív felhasználó ID-je,
  - effektív csoport ID-je,
  - a csoport kiegészítő azonosítói (egyes verziókban),
- c. amelyeket elmentett az exec függvény:
  - elmentett felhasználó ID,
  - elmentett csoport ID.

Amint már láttuk egy folyamat azonosítójának lekérdezésére a getpid függvény szolgál, míg a szülő azonosítóját a getppid függvény szolgáltatja.

Egy folyamat valódi felhasználójának azonosítóját a getuid, a valódi csoport azonosítóját pedig a getgid függvénnyel lehet lekérdezni. Az azonosítók effektív változatait a geteuid és a getegid függvények adják. Ezek szintaxisa:

```
#include <sys/types.h>
#include <unistd.h>

uid_t  getuid(void);
gid_t  getgid(void);
uid_t  geteuid(void);
gid_t  getegid(void);
```

A valódi felhasználó és csoport azonosítójának módosítására is van lehetőségünk a setuid és a setgid függvények által. Itt meg kell adnunk az új azonosítókat.

```
#include <sys/types.h>
#include <unistd.h>

int  setuid(uid_t uid);
int  setgid(gid_t gid);
```

Mind a két függvény 0-t térít vissza, ha a módosítás sikerült, és -1-et hiba esetén.

Folyamatcsoportok

Unixban minden folyamat egy csoport része. Egy folyamatcsoport több folyamatból álló gyűjtemény, amely egyedi azonosítóval rendelkezik (ennek típusa megegyezik a folyamatazonosítók típusával).

A `getpgrp` függvény visszatéríti annak a csoportnak az azonosítóját, amelyhez a hívást végző folyamat tartozik. Ennek szintaxisa a következő:

```
#include <sys/types.h>
#include <unistd.h>

pid_t getpgrp(void);
```

Minden folyamatcsoportnak van egy ún. **csoportvezetője**. Ezt könnyen meghatározhatjuk, mivel ennek a folyamatnak az azonosítója éppen megegyezik a csoport ID-jével.

Egy folyamat csatlakozhat egy már létező csoporthoz, vagy létrehozhat egy új csoportot a `setpgid` függvény használatával. Ennek alakja:

```
#include <sys/types.h>
#include <unistd.h>

int setpgid(pid_t pid, pid_t pgid);
```

A függvény 0-t ad vissza, ha a csoport létrehozása sikerült, és -1-et, ha nem. Továbbá a `pid` azonosítójú folyamatot hozzárendeli az újonnan létrehozott `pgid` azonosítójú csoporthoz.

Egy folyamat a csoportja számára adhatja a saját ID-ját, vagy valamelyik gyereke azonosítóját. Ellenben nem változtathat meg egy csoport ID-t valamely gyereke számára, ha a gyerek már meghívott egy `exec` függvényt.

Ha a `pid` értéke 0, a csoport a hívó program ID-ját fogja használni, ha viszont a `pgid` 0, akkor a `pid` által meghatározott azonosítót.

Parancs végrehajtása (system)

A `system` függvény segítségével egy C programban is végrehajthatunk bármilyen Unix parancsot.

```
#include <stdlib.h>

int system(const char *cmdstr);
```

A parancsot a `cmdstr` karaktersorban kell megadnunk, a visszaadott érték pedig -1, ha a végrehajtás nem sikerült, illetve a visszatérési állapot minden más esetben.

Figyelem! A `system` igen hasonlít az `exec`-hez, de ő előbb egy `fork` hívással létrehoz egy új gyerekfolyamatot, amelyben az `exec` segítségével végrehajtja az adott parancsot. Éppen ezért a `system` nem adja át a vezérlést, hanem a gyerek befejeztével a soron következő utasítással folytatja az aktuális folyamat végrehajtását.

Példa:

```
...
system( "ps" );
...
```

Folyamat prioritásának változtatása (nice)

Egy folyamat prioritásának megváltoztatására szolgál a nice függvény. Alakja:

```
#include <unistd.h>
int nice(int inc);
```

A függvény hozzáadja az inc értéket a hívó folyamat nice értékéhez. (Egy folyamatnak minél nagyobb a nice értéke, annál kisebb a prioritása.) Csak a superuser adhat meg negatív értékeket, s növelheti ezáltal egy folyamat futási sebességét.

A visszatérített érték 0, ha a művelet sikeres volt, és -1 különben.

Egy folyamat prioritását a rendszer a következő képlettel határozza meg:

$$\text{folyamat\_prioritás} = \text{alap\_prioritás} + \text{elhasznált\_processzoridő} / \text{konstans} + \text{nice\_érték}$$

A nice érték minden esetben egy -20 és 19 közötti egész szám.

Jelzések (signals)

Copyright (C) Buzogány László, 2002

[About](#)

Jelzések (signals)

Azaz a folyamatok informálása előre definiált jelek segítségével...

Definíció

Jelzések kezelése

signal

kill, raise

alarm, pause

setjmp, longjmp

sigaction

Folyamatokkal végzett műveletek

Definíció

A jelzés olyan szoftveres megszakítás, amelyet egy folyamat kap valamilyen esemény bekövetkeztekor. A jelzéseket főként kivételek fellépésekor, valamilyen riasztáskor, váratlan befejezéskor, vagy ritkábban folyamatok közti kommunikációkor használják. Ezek jelentik a legegyszerűbb, legrégebbi, de legmerevebb kommunikációt a folyamatok között. A jelzéseket felfoghatjuk akár figyelmeztetésként is egy folyamat felé.

Minden jelzésnek van egy neve, amely kötelezően a SIG előtaggal kezdődik. Ezek a nevek szimbolikus konstansok formájában vannak definiálva, és szigorúan pozitív egész számokat jelölnek.

Egy jelzés által hordozott információ a folyamat számára minimális, hiszen csupán a típust (magát a számot) foglalja magába. Minden jelzésnek van egy forrása és valamilyen okból keletkezik.

A jelzések okait a következőképpen csoportosíthatjuk:

a. futtatás során fellépő hibák:

- a folyamat megengedett határain kívül eső címzés (ekkor egy SIGSEGV jel keletkezik),
- írási próbálkozás egy csak olvasható memóriazónára (például a kódszegmensbe),
- magasabb privilégium szinttel rendelkező utasítások végrehajtása,
- hardverhiba detektálása esetén,

b. szoftverhiba egy rendszerfüggvény hívásakor:

- nem létező rendszerfüggvény,

- egy pipe állományba való írás, anélkül, hogy egy másik folyamat olvasná azt (SIGPIPE),
- nem megfelelő paraméter használata egy függvényhívásban,
- valamilyen szükséges erőforrás hiánya egy függvény végrehajtása során (például nincs elegendő külső memória egy állomány betöltésére),

c. kommunikáció két folyamat vagy folyamatcsoportok között úgy, hogy a folyamat egy jelet kap a kill függvényen keresztül,

d. háttérben futó folyamat befejezése a kill parancs használatával,

e. egy folyamat erőteljes befejezése a rendszer által egy SIGKILL jel segítségével (például egy shutdown parancs esetén),

f. egy folyamat az idő függvényében egy SIGALRM jelet küld magának,

g. a felhasználó a billentyűzetről megszakít egy terminálon futó folyamatot,

- egy folyamat feladása (Ctrl-\\),
- megszakítás generálása (Ctrl-C/Break vagy DELETE),
- a terminálhoz való újrakapcsolódás,

h. egy folyamat befejezése, amint éppen az exit függvényt hajtja végre, vagy amint a folyamat meghívja a SIGCHLD jelet a signal rendszerfüggvény segítségével,

i. egy folyamat megjelölése.

A jelzés típusa értelemszerűen tükrözi a jelzés okát is. A Függelékben bemutatjuk a UNIX SVR2 által definiált 19 jelzéstípust. A Unix SVR4 és 4.3+BSD verziókban már 31 típusú jelzés szerepel. Ezek részletes bemutatását lásd a bibliográfiában.

Egy folyamat, amely valamilyen jelet kapott a következőképpen viselkedhet:

- Figyelman kívül hagyja a jelet és folytatja az aktivitását. A jelzések közül csak a SIGKILL nem halasztható el (a rendszernek jogában áll befejezni bármelyik folyamatot).
- A jel kezelését a rendszer magjára bízta. Ebben az esetben, kivétel a SIGCLD és SIGPWR (és újabban a SIGINFO, SIGURG és SIGWINCH), amelyeket figyelmen kívül hagy, az összes többi jelzés a folyamat befejezéséhez megy – ez az implicit működés.
- Egy saját eljárással automatikusan lekezeli a jelet, ahogy az megjelenik. Az eljárás befejeztével a program ott folytatódik, ahol abbahagyta.

A fork rendszerfüggvény hívására a létrejövő gyerekfolyamat a szülőtől öröklí a jelzésekhez kapcsolódó eseményeket is.

Az exec függvény a rendszer magjára hagyja a jelzések kezelését, még akkor is, ha ezeket végül a folyamat hajtja végre. Csak az előrelátott, eredeti tevékenységeket tartja meg, figyelmen kívül hagyva egyes jelzéseket a folyamat felé. Ez azért van, mert az exec hívására az aktuális folyamat kódszegmense elvesztődik, s ezáltal a jelzések kezelését végző eljárások is megsemmisülnek.

Függetlenül attól, hogy miként reagál egy program egy bizonyos jelre, a tevékenység befejeztével – ha a jelet nem hagyjuk figyelmen kívül – a rendszer újrainicializálja az értékeket, felkészülve ezáltal egy későbbi jel fogadására. Kivételt képeznek ez alól a SIGILL és a SIGTRAP jelek, amelyeket nagyon gyakran előfordulnak, ezért ezek többszöri aktualizálása igencsak lassítaná a kezelésüket.

Ha egy függvény végrehajtása során a rendszer egy jelet érzékel, a hívás hibával fog befejeződni. Sajátos esetben, ha a rendszer egy lassú periférián próbál ki/bemeneti műveletet végezni és egy jelzést kap, a függvény -1 értéket (azaz hibát) fog visszatéríteni. Ebben az esetben az `errno` változó az `EINTR` értéket fogja tartalmazni. Ilyenkor az `errno` változó tesztelése után, a program újra próbálkozhat a művelet elvégzésével.

A folyamathoz érkezett jelzések a rendszer nem tárolja egy várakozási sorban. Éppen ezért, ha a folyamat egy jelet figyelmen kívül hagyott, az mindörökké elveszett. Egyetlen kivétel a `SIGCLD` jel, amelyet a gyerek küld a szülőnek, tudatva, hogy pályafutását befejezte. Ezt a jelet a szülő egy `wait` függvényhívás során érzékelheti. Ez azért fontos, mert egy gyerek már azelőtt befejeződhet, hogy a szülő kiadná a `wait` parancsot. Ha viszont a jelet nem őriznénk meg, a szülő leblokálna miközben hiába várná a gyerek befejeződését. Mivel a bejövő jelzéseket a folyamatok nem tudják megőrizni ez a mechanizmus nem túl hatékony, és sok hibával járhat.

Összefoglalás: Egy jelet elküldhetünk bármely pillanatban, időszakosan egy másik folyamattól, de általában a kerneltől indulnak valamilyen különleges esemény hatására. A jelek nem tartalmaznak információt csak amit a típusuk által hordoznak. A jelzések másik hátránya, hogy a folyamatok nem tudják azonosítani a beérkezett jelek forrását.

☰ Jelzések kezelése

☰ signal

A `signal` függvény szerepe biztosítani a jelzések programból történő kezelését.

Alakja:

```
#include <signal.h>
```

```
int (*signal (jelzes, fuggveny))();
int jelzes;
int (*fuggveny)();
```

vagy

```
#include <signal.h>
```

```
void (*signal (int jelzes, void (*fuggveny)(int)))(int);
```

Az első változat a régebben használatos stílus (amikor még nem volt értelmezve a `void` típus). A második változatban az argumentumok típusa is fel van tüntetve: egy egész szám és egy mutató egy függvényhez.

A `jelzes` paraméter a jel száma vagy az ennek megfelelő szimbólum, amelynek a kezelését szeretnénk testreszabni.

A `fuggveny` argumentum leírja, hogyan kezelje a folyamat az adott jelet. A következő értékeket veheti fel:

- `SIG_DFL` – A jelzések kezelését a rendszer magja végzi. Ez a jelzések implicit kezelése.
- `SIG_IGN` – Figyelmen kívül hagyja az adott jelet (kivétel a `SIGKILL` és a `SIGSTOP`).
- mutató egy függvényhez, amely lekezeli a jelet – Ebben az esetben egy jel érkezésekor az adott függvény meghívódik. Ez a függvény a kezelő rutin nevét viseli. Egyetlen argumentuma van, ami

éppen a kezelni kívánt jel számát jelenti. Miután egy jelzést ily módon lekezelünk, ugyanannak a jelnek a következő érzékelése már implicit módon történik. Tehát, ha ugyanezt a függvényt még egyszer szeretnénk használni megfelelő intézkedéseket kell tennünk.

A függvény visszatérési értéke az előzőleg definiált függvény erre a jelre. Hiba esetén a SIG_ERR konstanst kapjuk, amelynek definíciója:

```
#define SIG_ERR (void (*)( ))-1;
```

A signal függvény bemutatására tekintsük a következő példát:

```
#include <signal.h>
#include "hdr.h"

static void sig_usr1(int);      /* generat cu kill -USR1 <pid> */
static void sig_intr(int);     /* generat la Ctrl-C si rearmat */
static void sig_quit(int);     /* generat cu Ctrl-\ si resetat */
static void sig_alarm(int);     /* generat dupa scurgerea timpului t din alarm(t) */

int main(void)
{
    if (signal(SIGALRM, sig_alarm) == SIG_ERR)
        err_sys("hiba: signal(SIGALRM, ...)");
    if (signal(SIGUSR1, sig_usr1) == SIG_ERR)
        err_sys("hiba: signal(SIGUSR1, ...)");
    if (signal(SIGINT, sig_intr) == SIG_ERR)
        err_sys("hiba: signal(SIGINT, ...)");
    if (signal(SIGQUIT, sig_quit) == SIG_ERR)
        err_sys("hiba: signal(SIGQUIT, ...)");
    for ever pause();
}

static void sig_alarm(int sig)
{
    printf("SIGALRM jelet vettem...\n");
    return;
}

static void sig_quit(int sig)
{
    printf("SIGQUIT jelet vettem...\n");
    if (signal(SIGQUIT, SIG_DFL) == SIG_ERR)
        err_sys("nem lehet visszaallitani ezt a jelet...");
    return;
}

static void sig_intr(int sig)
{
    printf("SIGINT jelet vettem...\n");
    if (signal(SIGINT, sig_intr) == SIG_ERR)
        err_sys("nem lehet ujra betolteni...");
    return;
}
```

```

}

static void sig_usr1(int sig)
{
    printf("SIGUSR1 jelet vettem...\n");
    alarm(1);
    printf("a riasztas 1 masodperc mulva elindul!\n");
    return;
}

```

Az `alarm` függvény a hívásától számított 1 másodperc leteltével egy `SIGALRM` jelet generál.

Ha a programot háttérben futtatjuk, a következőképpen viselkedik:

```

$ a.out&
[1] 324                                a shell kiírja a folyamat azonosítóját

$ kill -USR1 324                       a folyamatnak egy SIGUSR1 jelet küld
SIGUSR1 jelet vettem...               generálja a jelet 1 másodperc múlva
a riasztas 1 masodperc mulva elindul!
SIGALRM jelet vettem...               a SIGALRM jelet generálta

$ kill 324                             egy SIGTERM jelet küld

```

Ha azonban a programot nem a háttérben futtatjuk:

```

$ a.out
                                leütünk egy Ctrl-C billentyűt

SIGINT jelet vettem...
SIGINT jelet vettem...
                                leütünk egy Ctrl-\ billentyűt

SIGQUIT jelet vettem...
                                még egyszer leütünk egy Ctrl-\ billentyűt

$

```

A `SIGINT`-et kezelő rutin újra és újra betölti saját magát minden alkalommal amikor végrehajtódik. Erre azért van szükség, mert alapértelmezésben ez az eljárás csak az első jel érkezéséig él. Ezzel szemben a `SIGQUIT`-hoz tartozó eljárást nem töltjük be csak egyszer, ezért másodszor már az eredeti rutin szerint jár el, és bezárja a programot.

kill, raise

A `kill` függvény egy jelet küld egy folyamatnak vagy egy folyamatcsoportnak. A `raise` megengedi a folyamatnak, hogy saját magának is küldjön jelet. Az első függvény a POSIX.1 verzióban van definiálva, míg a második az ANSI C-ben.

Szintaxisuk:

```

#include <sys/types.h>
#include <signal.h>

int kill(pid_t pid, int jel);
int raise(int jel);

```

Mindkét folyamat 0 értéket térít vissza, ha a művelet sikeres volt, és -1-et hiba esetén. A pid változó azt a folyamatot, vagy folyamatcsoportot jelöli, aminek a jel jelet szeretnénk küldeni.

A pid változó értékei a következők lehetnek:

- pid > 0 – a jelet a pid azonosítójú folyamatnak küldi,
- pid = 0 – a jelet minden olyan folyamatnak elküldi az aktuális csoporton belül, amelyekhez van joga (kivétel a swapper (0), az init (1) és a pagedaemon (2) folyamatok); ez a dolog nagyon gyakori, amikor a kill 0 utasítással töröljük a háttérben futó folyamatokat, anélkül, hogy az azonosítóikat megadnánk,
- pid < 0,
- pid ≠ -1 – a jelet minden olyan folyamatnak elküldi, amelyeknek az ID-je megegyezik a pid változó abszolút értékével (és természetesen van ehhez joga az adott folyamatnak),
- pid = -1 – a POSIX.1 ezt a lehetőséget nem specifikálta; az SVR4 és 4.3+BSD ezt az értéket a broadcast jeleknél használja; ezek nem küldődnek el a fent már említett folyamatokhoz; ha a küldő a superuser, akkor a jelet minden folyamat megkapja; ezt a SIGTERM jel küldésekor szokták használni, azért, hogy a rendszert felfüggeszték.

A folyamatok közti jelküldésnél a szabály az, hogy a küldőnek legyen joga a jelet elküldeni (a valódi vagy effektív felhasználó ID-ja legyen egyenlő a valódi vagy effektív vevő uid-jével). A superuser bármelyik folyamathoz küldhet jeleket.

Kivételt képez a fenti szabály alól a SIGCONT jel, amelyet bármely folyamatnak el lehet küldeni, amely ugyanahhoz a géphez tartozik.

A POSIX.1 szabvány definiálja a 0 jelet is, amely a nul jelzésnek felel meg. A kill függvény 0 paraméterrel nem küldi el a megadott jelet, hanem csak ellenőrzi, hogy létezik-e a pid azonosítójú folyamat. Ha a folyamat nem létezik, a függvény -1-et térít vissza és az errno értéke ESRCH lesz.

A raise függvény implementációja a kill függvény segítségével:

```
#include <sys/types.h>
#include <signal.h>
#include <unistd.h>

int raise(int jel)
{
    return (kill(getpid(), jel));
}
```

☰ alarm, pause

Az alarm függvény lehetővé teszi egy időzítő beállítását. A megadott idő (mp másodperc) elteltével egy SIGALRM jelet ad ki. Ha a folyamat a jelet figyelmen kívül hagyja, vagy nem érzékeli, a függvény alapbeállítás szerint befejezi a folyamatot. Alakja:

```
#include <unistd.h>
unsigned int alarm(unsigned int mp);
```

A visszatérített érték vagy 0, vagy az előző SIGALRM jelzés kiadása óta eltelt másodpercek száma.

Minden folyamathoz egyetlen időmérő (óra) tartozik, ezért a függvénynek egy újabb meghívása esetén az előző (mp) érték felülíródik. Ha az mp értéke 0, az előzőleg kiadott SIGALRM kérések törölődnek.

Mivel a SIGALRM implicit a folyamat befejezéséhez vezet, több folyamat, amely az alarm függvényt használja érzékeli ezt a jelet. Mielőtt a folyamat befejeződne lehetőségünk nyílik különféle utómunkák (például törlések) végrehajtására.

A `pause` függvény felfüggeszti (várakozási állapotba helyezi) a hívó folyamatot a legelső jel érkezéséig.

```
#include <unistd.h>
int pause(void);
```

Ha a bejövő jelet a folyamat nem kezeli le vagy figyelmen kívül hagyja, akkor ez a művelet a folyamat befejezéséhez vezet. A program `pause` függvényből csak a kapott jel lekezelése után jön ki. Ezért a függvény a minden esetben a -1 értéket téríti vissza, míg az `errno` változó értéke `EINTR` lesz.

A `pause` függvényt legtöbbször az alarm-mal együttesen szoktuk használni.

Az alarm függvényt nagyon gyakran alkalmazzuk olyan esetekben, amikor egy bizonyos műveletet valamilyen időintervallumon belül szeretnénk elvégezni. Amennyiben a műveletet a megadott idő alatt nem sikerült elvégezni a végrehajtást felfüggesztjük.

Az alábbi példa a standard bemenetről olvas és a standard kimenetre ír:

```
#include <setjmp.h>
#include <signal.h>
#include "hdr.h"

static void sig_alarm();

int main(void)
{
    int n;
    char line[MAXLINE];
    if (signal(SIGALRM, sig_alarm) == SIG_ERR)
        err_sys("hiba: signal(SIGALRM, ...)");
    alarm(10);
    if ((n = read(0, line, MAXLINE)) < 0)
        err_sys("read hiba");
    alarm(0);
    write(1, line, n);
    exit(0);
}

static void sig_alarm(int sig)
{
    return;
}
```

A kódnak két hátránya is van:

- ha a rendszer az alarm és read utasítások végrehajtása között a megengedettnél (10 másodperc) többet késik, a read hívás mindörökre leáll,

- ha a rendszerfüggvények túlsúlyban vannak, a read hívás nem szakad meg a SIGALRM jelzés kezelésekor; ebben az esetben az alarm függvénynek nincs értelme.

Azért, hogy ezt a kellemetlenséget elkerüljük, segítségünkre vannak a `setjmp` és a `longjmp` függvények.

≡ setjmp, longjmp

A jelzésekkel összeköttetésben, egy programban gyakran szükségünk van (nem helyi) ugrások végrehajtására. Erre két függvényünk van. A `setjmp` segítségével rögzíthetünk egy ugrási pontot a processzor állapotának a lementésével, míg a `longjmp` függvény elvégzi az ugrást egy, a paraméterén keresztül megadott pontra.

```
#include <setjmp.h>

int setjmp(jmp_buf jmpenv);
void longjmp(jmp_buf jmpenv, int val);
```

A `setjmp` függvényből két esetben térhetünk vissza:

- az ugrási pont sikeres megállapítása esetén; a függvény 0 értéket térít vissza,
- egy nem helyi ugrás elvégzése esetén a függvény visszatérési értéke az a `val` érték lesz, amellyel a `longjmp` függvényt hívtuk.

Most lássuk az előbbi példa javított változatát (`setjmp` és `longjmp` függvények használatával):

```
#include <setjmp.h>
#include <signal.h>
#include "<u>hdr.h</u>"

static void sig_alarm();
static jmp_buf env_alarm;

int main(void)
{
    int n;
    char line[MAXLINE];
    if (signal(SIGALRM, sig_alarm) == SIG_ERR)
        err_sys("hiba: signal(SIGALRM, ...)");
    if (setjmp(env_alarm) != 0)
        err_quit("lejart az olvasasra szant ido");
    alarm(10);
    if ((n = read(0, line, MAXLINE)) < 0)
        err_sys("read hiba");
    alarm(0);
    write(1, line, n);
    exit(0);
}

static void sig_alarm(int sig)
{
    longjmp(env_alarm, 1);
}
```

sigaction

A `sigaction` függvény lehetővé teszi a jelzésekhez rendelt tevékenységek vizsgálatát és/vagy módosítását. A régebbi Unix verziókban a `sigaction` helyettesítette a `signal` függvényt. Szintaxisa:

```
#include <signal.h>
int sigaction(int jel,
              const struct sigaction *act,
              struct sigaction *vact);
```

ahol

```
struct sigaction
{
    void (*sa_handler)();
    sigset_t sa_mask;
    int sa_flags;
}
```

A függvény 0-t térít, ha a művelet sikeres volt, és -1-et különben. A `jel` argumentum annak a jelnek a sorszáma, amelyet vizsgálni és/vagy módosítani szeretnénk. Ha az `act` paraméter nem NULL a jelhez rendelt tevékenység módosulni fog. Ha a `vact` paraméter nem NULL a rendszer visszaadja a jelhez tartozó előbbi tevékenységet.

A `sigaction`-ról bővebben lásd a bibliográfiában.

[Csővezeték \(pipe\)](#)

Copyright (C) Buzogány László, 2002

[About](#)

Csővezeték (pipe)

Folyamatok közti kommunikáció név nélküli állományok segítségével...

Definíció

Műveletek pipe állományokkal

- Létrehozás (`pipe`)
- Bezárás (`close`)
- Olvasás és írás (`read`, `write`)

Példa

A fájlleíró megduplázása (`dup`, `dup2`)

Kétirányú kommunikáció

Egyszerűen pipe (`popen`, `pclose`, `fgets`, `fputs`)

Jelzések (signals)

Definíció

A kommunikációs csatornák működését már láthattuk a Unix shell parancsok végrehajtásakor. Például, ha egy rendezett listát szeretnénk megjeleníteni a hálózatra belépett felhasználókról a következőképpen járunk el:

```
$ who | sort | pr
```

A fenti példában három folyamatot két csatornával kötöttünk össze. Az adatok áramlása balról jobbra történik.

Unix alatt azonban pipe-okat programból is létrehozhatunk, amely nagy flexibilitást eredményez, és megoldja a folyamatok közötti körkörös kommunikációt is.

A **csővezeték (pipe)** a rendszer által létrehozott (név nélküli) speciális állomány. Maximális hossza 10 blokk (azaz 5120 byte).

Feladata: két folyamat közötti kommunikáció megvalósítása úgy, hogy az egyik folyamat ír a standard kimenetre, a másik pedig olvas a standard bemenetről.

A pipe FIFO szerkezetű (elsőnek be, elsőnek ki). Két mutatója van: egyik az író folyamaté, a másik az

olvasóé. Így az írás/olvasás cirkulárisan történik. Ha a pipe megtelik az írónak kell várnia, ha kiürül az olvasónak. A kiolvasott adatok törlődnek a listából.

A FIFO algoritmus szabályainak betartása érdekében, egy pipe állományt csak az őt létrehozó folyamat és annak leszármazottai használhatnak. Általában a pipe-ot egy olyan folyamat hozza létre, amely később meghív egy fork függvényt, és ezáltal a pipe mind a szülő, mind a gyerek számára láthatóvá válik. A fork hívás után az állománytábla bemenetei közösek lesznek.

Tehát levonhatjuk a következtetést: pipe fájlokat csak apa-fiú kapcsolatban levő vagy közös őssel rendelkező folyamatok használhatnak.

A pipe fájlok szintjén a következő műveleteket kell (lehet) elvégezni:

1. az állomány létrehozása a pipe függvény segítségével,
2. olvasás/írás a read/write függvények segítségével,
3. az O_NDELAY mutató beállítása az fcntl függvénnyel, amely a következőket eredményezi: ha a read vagy write függvények nem fejeződnek be, az a folyamat, amely ezeket meghívta nem fog leállni, viszont a read/write függvények befejeződnek és 0 eredményt szolgáltatnak,
4. az állomány bezárása a close függvény segítségével,
5. az állomány (pontosabban az i-node bemenet) törlése; ezt a rendszer automatikusan végzi, amint az i-node-ra történő hivatkozások száma 0 lesz.

Műveletek pipe állományokkal

Létrehozás (pipe)

Egy csővezeték létrehozása a pipe függvény segítségével történik, amelynek alakja:

```
#include <unistd.h>
int pipe(int pfd[2]);
```

A függvény 0-t térít vissza, ha a létrehozás sikerült, és -1-et, ha nem.

A pfd egy két elemű táblázat, ahol a pfd[0]-ból olvasunk, és a pfd[1]-be írunk.

A pipe függvényhívás tehát egy olyan kommunikációs csatornát hoz létre, amelynek az egyik végén beírjuk az adatokat, a másik végén pedig kiolvassuk. A pfd[0]-ba való írás során (write) az adatok a pipe fájlba kerülnek, míg a pfd[1]-ből olvasva (read) törlődnek onnan.

Hiba esetén az errno változó a hiba kódját fogja tartalmazni.

Bezárás (close)

A csővezeték (azaz a pipe fájl) bezárására szolgál a close függvény. Szintaxisa:

```
#include <unistd.h>
int close(int pfd);
```

A függvény 0-t térít vissza, ha a bezárás sikerült, és -1-et különben.

Látható, hogy a pfd argumentum egy egész szám, tehát csak az állomány egyik végét zárja be. A nem szükséges pipe végeket ajánlatos minél előbb bezárni! Például, ha egy programban a szülő információkat küld a gyereknek pipe-on keresztül, akkor nem szükséges a pfd[0] a szülőben (mivel ő nem olvas), sem a pfd[1] a gyerekben (mivel ő nem ír).

Olvasás és írás (read, write)

Mivel a csővezeték is egyfajta fájl, a pipe olvasása és írása az állományokéhoz hasonlóan történik.

```
#include <unistd.h>
```

```
ssize_t read(int pfd, void *buf, size_t count);
```

```
ssize_t write(int pfd, const void *buf, size_t count);
```

vagy

```
#include <stdio.h>
```

```
int fscanf(FILE *stream, const char *format, ...);
```

```
int fprintf(FILE *stream, const char *format, ...);
```

A második változatot főként standard fájlok esetén használjuk. Pipe fájlok kezelésére a read és write függvényeket ajánljuk. Itt paraméterként meg kell adnunk a pipe fájl egyik végének azonosítóját (pfd), a buf paraméterben a beírandó vagy kiolvasandó információt, míg a count változóba ennek méretét.

A függvények visszatérített értéke a pipe-ból sikeresen kiolvasott (beírt) bájtok száma.

Példa

Készítsünk egy apa és egy fiú folyamatot, majd küldjünk el egy szöveget az apától a fiúnak pipe vezeték segítségével. A gyerek írja ki, hogy hány bájtot olvasott, és jelenítse meg az üzenet szövegét.

```
#include "hdr.h"
```

```
int main(void)
```

```
{
```

```
    int pfd[2], n; /* pipe változó, olvasott bájtok száma */
```

```
    pid_t pid;
```

```
    char buf[MAXLINE]; /* ebbe fogja kiolvasni a gyerek az inf. */
```

```
    char test[] = "pipe teszt\n"; /* ezt küldi a gyerek */
```

```
    if (pipe(pfd) < 0) /* pipe létrehozása */
```

```
        err_sys("pipe hiba");
```

```
    if ((pid = fork()) < 0) /* gyerekfolyamat létrehozása */
```

```
        err_sys("fork hiba");
```

```
    else
```

```
        if (pid == 0) /* gyerek */
```

```
        {
```

```
            close(pfd[1]); /* fölösleges vezeték bezárása */
```

```
            n = read(pfd[0], buf, MAXLINE); /* információ kiolvasása */
```

```
            printf("beolvastam %d bajtot: \n", n);
```

```

    fflush(stdout);
    write(1, buf, n);
}
else                                /* szülő */
{
    close(pfd[0]);                   /* fölösleges vezeték bezárása */
    write(pfd[1], test, sizeof(test)); /* információ beírása a pipe-ba */
}
exit(0);
}

```

A fájlleíró megduplázása (dup, dup2)

Sok program az adatokat a standard bemenetről olvassa, amelynek fájlleírója 0, vagy az adatokat a standard kimenetre írja, amelyhez az 1 fájlleíró tartozik. Tehát ahhoz, hogy két programot a parancssorban össze tudjunk kapcsolni (cd1 | cd2), a pipe fájlhoz ezen két fájlleírót (tehát a standard kimenetet és bemenetet) kell kapcsolnunk. A két fájlleíró egyszerű megnyitása a pipe hívás előtt egyáltalán nem garantálja, hogy pontosan ezen fájlleíró értékeket fogják tartalmazni. Ezért, a kívánt fájlleírók megnyitása után szükséges a pipe fájlleírók megduplázása a dup és a dup2 függvények segítségével.

Ez azt jelenti, hogyha a dup meghívása előtt már megnyitottuk a 0 fájlleírót, ez a hívás biztosan 0-val fog visszatérni. A függvények szintaxisa:

```

#include <unistd.h>

int dup(int pfd);
int dup2(int pfd, int npfd);

```

A függvény az új fájlleírót téríti vissza, ha a művelet sikerült, illetve -1-et hiba esetén.

A dup sajátossága, hogy a nem használatosak közül mindig a legkisebb számú fájlleírót téríti vissza (azaz hozzárendeli a pfd változóhoz). Ezzel ellentétben a dup2 az npfd változó által megadott új fájlleírót rendeli a pfd-hez.

A pipe-okhoz rendelt fájlleírók megduplázását megértése érdekében nézzük a következő példát, amely a parancssorban megadott fájlt a képernyőre írja. A program az állomány tartalmát oldalról-oldalra jeleníti meg. Azért, hogy az egész állomány tartalmát ne kelljen egy időszakos állományba írni, s azután a system függvénnyel kiíratni, e program kimenetelét össze kell kapcsolnunk a lapok formázását végző programmal. Ennek érdekében előbb létrehozunk egy pipe állományt, majd a fork függvény segítségével egy gyereket. Ezután a gyerekfolyamat standard kimenetét hozzárendeljük az olvasó fájlleíró vezetékehez, végül pedig meghívjuk az exec függvényt, hogy az oldalformázásokat elvégezze.

```

#include <sys/wait.h>
#include "hdr.h"
#define DEF_PAGER "/usr/bin/more"

void main(int argc, char *argv[])
{
    int pfd[2], n;
    pid_t pid;
    char buf[MAXLINE], *pager, *arg;

```

```

FILE *fp;

if (argc != 2)
    err_quit("hasznalat: a.out <path>");

if (pipe(pfd) < 0)
    err_sys("pipe hiba");

if ((fp = fopen(argv[1], "r")) == NULL)
    err_sys("fopen hiba %s", argv[1]);

switch (pid = fork())
{
    case -1:
        err_sys("fork hiba");
    case 0:
        /* gyerek olvas */
        close(pfd[1]);
        if (pfd[0] != 0)
        {
            if (dup2(pfd[0], 0) != 0)
                err_sys("dup2 hiba");
            close(pfd[0]);
        }
        if ((pager = getenv("PAGER")) == NULL)
            pager = DEF_PAGER;
        if ((arg = strrchr(pager, '/')) != NULL)
            arg++;
        else
            arg = pager;
        if (execl(pager, arg, NULL) < 0)
            err_sys("execl hiba: %s", pager);
    default:
        /* szülő ír */
        close(pfd[0]);
        while (fgets(buf, MAXLINE, fp) != NULL)
        {
            n = strlen(buf);
            if (write(pfd[1], buf, n) != n)
                err_sys("write hiba");
        }
        if (ferror(fp))
            err_sys("ferror hiba");
        close(pfd[1]);
        if (waitpid(pid, NULL, 0) < 0)
            err_sys("waitpid hiba");
        exit(0);
        /* azért nincs több kommentár, hogy */
        /* mindenki alaposan gondolja át ;-) */
}
}

```

Kétirányú kommunikáció

Az előbbi példákban a kommunikáció csak egyirányú volt, azaz mindig a szülőtől haladt az információ a gyerekhez. Egy apa-fiú kapcsolatban akkor akkor beszélhetünk kétirányú kommunikációról, ha a gyerek is tud adatot küldeni a szülő felé. Ezt, egyszerűen két pipe fájlal fogjuk megvalósítani.

Nevezzük a két pipe-ot például pfd1 és pfd2-nek. Oldjuk meg a következő feladatot: a szülő elküld a gyereknek egy n egész számot, mire a gyerek 0-t küld vissza, ha a szám páros, és 1-et, ha páratlan.

A pipe mechanizmust a következő ábra szemlélteti:

A program pedig a következő:

```
#include "hdr.h"

int main(void)
{
    int n, k, pfd1[2], pfd2[2];
    printf("kerem a szamot:\n");           /* az n bekérése */
    scanf("%d", &n);
    pipe(pfd1);                            /* a két pipe fájl létrehozása */
    pipe(pfd2);
    if (fork())                            /* itt be lehet tenni még hibaellenőrzést is */
    {                                       /* szülő */
        close(pfd1[0]);                  /* fölösleges pipe-ok bezárása */
        close(pfd2[1]);
        write(pfd1[1], &n, sizeof(int)); /* az n elküldése a pfd1 pipe-on keresztül */
        close(pfd1[1]);
        read(pfd2[0], &k, sizeof(int));  /* az eredmény kiolvasása a pfd2-n keresztül */
        if (k == 0)
            printf("a szam paros\n");    /* az eredmény kiírása */
        else
            printf("a szam paratlan\n");
        exit(0);
    }
    else                                  /* gyerek */
    {
        close(pfd1[1]);
        close(pfd2[0]);
        read(pfd1[0], &n, sizeof(int));  /* az n kiolvasása a pfd1 pipe-ból */
        close(pfd1[0]);
    }
}
```

```

    k = n%2;                                /* k=1, ha az n páratlan, k=0, ha n páros */
    write(pfd2[1], &k, sizeof(int));        /* az eredmény elküldése a pfd2 pipe-on */
    close(pfd2[1]);
    exit(0);
}
}

```

Egyszerűen pipe (popen, pclose)

A popen és a pclose függvények bizonyos esetekben megkönnyítik a pipe-ok használatát. A popen a következőket teszi:

- létrehoz egy pipe-ot (pipe),
- létrehoz egy gyerekfolyamatot (fork),
- a kommunikáció irányától függően bezárja a nem szükséges csatornákat (close),
- a gyerekfolyamatban végrehajtja a megadott parancsot (exec),
- megvárja, ameddig a parancs befejeződik (wait).

A két függvény alakja:

```

#include <stdio.h>

FILE *popen(const char *cmd, const char *type);
int pclose(FILE *fp);

```

A popen egy állományra mutató pointert ad vissza, ha a művelet sikeres volt, és NULL értéket egyébként. A pclose függvény visszaadja a cmd parancs végrehajtásának befejeződési állapotát, vagy a -1 értéket hiba esetén.

A popen függvény tehát létrehoz egy gyerekfolyamatot (fork), majd az exec függvény segítségével végrehajtja a cmd parancsot. Ha a type argumentum értéke "r", az állományhoz rendelt mutató a cmd parancs kimenete lesz (tehát a fájlból olvashatunk). Ha az argumentum értéke "w", a mutató a cmd parancs bemenetéhez lesz hozzárendelve (így írni tudunk a fájlba).

A pclose lezárja az állománymutatókat, és megvárja a gyerekfolyamat által végrehajtott parancs befejezését, majd visszatéríti a parancs kilépési kódját.

Feladat: Listázzuk egy állomány tartalmát a more parancs segítségével!

```

#include "hdr.h"

int main(int argc, char *argv[])          /* argumentumok átadása */
{
    if (argc != 2)                         /* argumentumok számának ellenőrzése */
        err_quit("hasznalat: a.out <fajlnev>");

    char buf[MAXLINE];
    int err;

    FILE *megadott;                        /* az arg.-ban megadott, bemeneti fájl */
    FILE *fp;                              /* ez lesz a more parancs bemenete */

    megadott = fopen(argv[1], "r");        /* a megadott fájl megnyitása olvasásra */
    fp = popen("more", "w");              /* a more parancs futtatása gyerekként */
}

```

```

while (fgets(buf, MAXLINE, megadott)          /* a fájl átküldése a more bemenetére */
    fputs(buf, fp);

err = pclose(pf);                             /* állománymutatók bezárása */
fclose(megadott);

if (err == -1)                                /* hiba kezelése */
    err_sys("more hiba");
}

```

Amint a fenti példában is láthatjuk külön függvények vannak a popen által megnyitott fájlok írására és olvasására.

Ha a popen-t olvasásra ("r") nyitottuk meg, akkor az fgets függvényt kell használnunk. Alakja:

```

#include <stdio.h>
char *fgets(char *s, int size, FILE *stream);

```

A függvény size bájtot próbál kiolvasni a stream fájlból. Az eredményt (sikeresen kiolvasott információt) az s stringben kapjuk vissza. A függvény visszatérített értéke szintén s, ha az olvasás sikeres volt, különben NULL.

Ha a popen-t írásra ("w") nyitottuk meg, akkor az fputs függvényt használjuk:

```

#include <stdio.h>
int fputs(const char *s, FILE *stream);

```

A függvény a stream fájlba írja az s változóban megadott stringet. A visszatérített érték egy nemnegatív szám, ha a művelet sikeres volt, különben EOF.

Feladat: A következőkben olyan C programot írunk, amely két folyamatot hoz létre: egy szervert és egy klienst. A kliensfolyamat egy kérést intéz a szerverhez, mire a szerver a popen parancs segítségével megkeresi a választ, majd egy pipe fájlon visszaküldi az eredményt a klienshez. Ebben az esetben a kliens küldjön a szervernek egy host nevet, a szerver pedig ellenőrizze, hogy az illető host létezik-e vagy sem, és küldjön vissza a szervernek egy megfelelő üzenetet.

```

#include "hdr.h"

int main(int argc, char *argv[])
{
    int pipe1[2], pipe2[2];                    /* két pipe a kétirányú kommunikációhoz */
    int pid;
    char all[3];

    if (argc != 2)                            /* ha a parancssorban nincs paraméter */
        err_quit("hasznalat: hc <hostnev>\n");

    pipe(pipe1); // client --> server          /* pipe-ok létrehozása */
    pipe(pipe2); // server --> client

    switch (pid = fork())                      /* gyerekfolyamat létrehozása */
    {
        case -1 :                             /* hiba a létrehozáskor */
            err_quit("fork hiba");

```



```

case 0 :                                /* gyerek - szerver */
{
    FILE *ps;                            /* a popen ebből fog olvasni */
    char shellcmd[200];                  /* kiadandó shell parancs */
    char c;                             /* az eredmény karakterenként itt lesz */
    int i;

    close(pipe1[1]);                     /* pipe1 --> - olvasás a pipe1-ből */
    close(pipe2[0]);                     /* --> pipe2 - írás a pipe2-be */

    strcpy(shellcmd, "ping -c 3 ");      /* a shell parancs eleje */
    i = strlen(shellcmd)-1;

    do
    {
        read(pipe1[0], &c, sizeof(char)); /* olvassa a host nevet ... */
        if (i < 149) i++;
        shellcmd[i] = c;                  /* ... hozzátoldja a shell parancshoz */
    } while (c != 0);

    ps = popen(shellcmd, "r");            /* shell parancs vegrehajtása popen-nel */
    do
    {
        c = fgetc(ps);                    /* eredmény kiolvasása a popen-ből */
        write(pipe2[1], &c, sizeof(char)); /* eredmény küldése a kliensnek */
    } while (c != EOF);

    pclose(ps);                           /* shell parancs vége */

    exit(0);                              /* folyamat vége */
}

default :                                /* szülő - kliens */
{
    char c;

    close(pipe1[0]);                      /* --> pipe1 - írás a pipe1-be */
    close(pipe2[1]);                      /* pipe2 --> - olvasás a pipe2-ből */

    write(pipe1[1], argv[1], strlen(argv[1])+1);
    wait();                               /* a host név elküldve; várakozás */

    do
    {
        read(pipe2[0], &c, sizeof(char)); /* válasz kiolvasása a pipe2-ből */
        if (c != EOF)
            printf("%c", c);              /* válasz kiírása */
    } while (c != EOF);

    waitpid(pid, all, 0);

    exit(0);                              /* kliens vége */
}

```

```
}  
  
}
```

Névvel ellátott csővezeték (FIFO)

Copyright (C) Buzogány László, 2002

About

Névvel ellátott csővezeték (FIFO)

Azaz olyan állomány, amelyhez bármelyik folyamat hozzáférhet amelynek van rá megfelelő joga...

Definíció

Műveletek FIFO állományokkal

Létrehozás (mknod, mkfifo)

Megnyitás (open)

Olvasás és írás (read, write)

Bezárás (close)

Törlés (unlink)

Folyamatok közti kommunikáció FIFO állományok segítségével

Példák

1.példa (apa-fiú kapcsolat)

2. példa (kliens-szerver rendszer)

Csővezeték (pipe)

Definíció

A névvel ellátott csővezeték (FIFO állomány) a közönséges fájl és a pipe kombinációja. A FIFO állománynak van egy szimbolikus neve, és egy könyvtára, ahová létrehozzuk. Mindemellett megőrzi a pipe fájlok összes jellemzőit.

A FIFO állományok előnye a pipe-okkal szemben az, hogy a rajtuk keresztül kommunikáló folyamatok nem kell továbbítsák a fájlleírókat. Éppen ezért a FIFO állományokat nem csak az a folyamat (vagy annak leszármazottja) használhatja, amely azt létrehozta, hanem más, külső folyamatok is. Tehát bármely folyamat megnyithat írásra, illetve olvasásra egy FIFO fájlt, csak a szimbolikus nevet kell ismernie.

Egy FIFO állomány megtekinthető az `ls -l` Unix parancs segítségével. A hozzáférési jogok első mezője ez esetben egy `p` betű.

Műveletek FIFO állományokkal

Létrehozás (mknod, mkfifo)

A FIFO állományok létrehozására két parancs is létezik: az `mknod` és az `mkfifo`. A második függvény tulajdonképpen az első hívja, s a különbség csak a paraméterek számában van. Alakjuk:

```
#include <sys/types.h>
#include <sys/stat.h>

int mknod(char *pathname, int mode, 0);
int mkfifo(const char *pathname, mode_t mode);
```

Sikeres létrehozás esetén mindkét függvény 0-t térít vissza, különben -1 értéket. A `pathname` argumentum a FIFO állomány elérési útvonala. A `mode` egész típusú változó az `S_FIFO` állomány típusát és a hozzáférési jogokat (r, w, x) jelöli a tulajdonos, a csoport és a többi felhasználó számára. Ezt a paramétert a következő alakban kell megadni:

S_IFIFO | jogok

Például ahhoz, hogy egy 'read' és 'write' jogokkal rendelkező FIFO állományt létrehozzunk a tulajdonosnak, a csoportjának és a többiek számára, használhatjuk a következő függvényt:

```
int makepipe(char *path)
{
    return (mknod(path, S_IFIFO | 0666, 0));
}
```

Megnyitás (open)

Egy FIFO állomány megnyitása írásra vagy olvasásra a hagyományos fájlkezelőhöz hasonlóan történik az `open` függvény használatával, azaz:

```
#include <sys/types.h>
#include <sys/stat.h>

int open(const char *pathname, int flags);
```

A függvény visszatérített értéke az új fájlleíró, vagy -1 hiba esetén. A `pathname` argumentum a FIFO állomány elérési útvonala, a `flags` változóban pedig a hozzáférési jogokat kell megadni, amely éppen a következő konstansok egyike:

- `O_RDONLY`, csak olvasható,
- `O_WRONLY`, csak írható,
- `O_RDWR`, olvasható és írható.

Például:

```
...
int fd;
fd = open("FIFO_1", O_WRONLY);
...
```

Olvasás és írás (read, write)

A FIFO állományok olvasása pontosan úgy történik, mint a hagyományos fájlkezelő. A `read` és a `write` függvények szintaxisa megtalálható [itt](#).

Bezárás (close)

A FIFO állományok bezárása is hasonló a hagyományos fájlokéhoz, illetve a pipe-oknál látottakhoz. A `close` parancs szintaxisának megtekintéséhez kattints [ide](#).

Megjegyzés: Ha egy FIFO állományt bezárunk, akkor az őt olvasó folyamat az illető állományt befejezettnek látja.

Törlés (unlink)

A pipe fájlokkal ellentétben a FIFO állományok törlése az `unlink` függvény segítségével történik. Az állományt akkor nyilváníthatjuk töröltnek, ha a rá vonatkozó hivatkozások száma zero.

```
#include <unistd.h>
int unlink(const char *pathname);
```

A függvény tehát törli a `pathname` elérési útvonalon (lehet csak állománynév is) keresztül megadott FIFO állományt. A visszatérített érték 0, ha a törlés sikerült, és -1 különben.

Folyamatok közti kommunikáció FIFO állományok segítségével

A folyamatok közti kommunikáció a FIFO állományok segítségével a következő lépések szerint történik:

- egy folyamat a szimbolikus név alapján létrehozza a FIFO állományt az `mknod` vagy `mkfifo` függvények segítségével,
- egy folyamat, amely információt szeretne közölni egy másikkal megnyitja a FIFO állományt az `open` függvénnyel, és a `write` segítségével beírja az adatokat,
- egy folyamat, amely az adatokat szeretné kiolvasni, megnyitja a FIFO állományt olvasásra az `open` függvénnyel, majd a `read` segítségével kiolvassa a kívánt információkat,
- egy folyamat a szimbolikus név alapján törli a FIFO állományt az `unlink` függvénnyel.

Példák

1. példa (apa-fiú kapcsolat)

A folyamatok közti kommunikáció kétirányú is lehet. Ekkor két FIFO állományt kell létrehoznunk. A következő példa e kétirányú információcserét valósítja meg egy apa-fiú kapcsolatban.

```
#include "hdr.h"

int main(void)
{
    int gyerek;
    ...
    mknod("PIPE_FIFO_1", 0666 | S_IFIFO, 0);          /* FIFO fájl létrehozása */
    mknod("PIPE_FIFO_2", 0666 | S_IFIFO, 0);
    ...
    if ((gyerek = fork()) < 0)                          /* gyerekfolyamat létrehozása */
        err_sys("fork hiba");
```

```

if (gyerek)
    apa();                                /* P1 folyamat */
else
    fiu();                                /* P2 folyamat */
exit(0);
}

void apa(void)                            /* P1 folyamat */
{
    int fd1, fd2;
    ...
    if ((fd1 = open("PIPE_FIFO_1", O_WRONLY)) < 0) /* FIFO fájl megnyitása írásra */
        err_sys("hiba a PIPE_FIFO_1 nyitása során");
    if ((fd2 = open("PIPE_FIFO_2", O_RDONLY)) < 0) /* másik FIFO nyitása olvasásra */
        err_sys("hiba a PIPE_FIFO_2 nyitása során");
    ...
    write(fd1, ...);                      /* írás a PIPE_FIFO_1-be */
    ...
    read(fd2, ...);                       /* olvasás a PIPE_FIFO_2-ből */
    ...
    close(fd1);                           /* FIFO fájlok bezárása */
    close(fd2);
    exit(0);
}

void fiu(void)                            /* P2 folyamat */
{
    int fd1, fd2;
    ...
    fd1 = open("PIPE_FIFO_1", O_RDONLY);    /* FIFO fájl megnyitása olvasásra */
    fd2 = open("PIPE_FIFO_2", O_WRONLY);    /* FIFO fájl megnyitása írásra */
    ...
    read(fd1, ...);                       /* olvasás a PIPE_FIFO_1-ből */
    ...
    write(fd2, ...);                      /* írás a PIPE_FIFO_2-be */
    ...
    close(fd1);                           /* FIFO fájlok bezárása */
    close(fd2);
    exit(0);
}

```

2. példa (kliens-szerver rendszer)

A következőkben egy olyan FIFO állományt hozunk létre, amely nem csupán apa-fiú kapcsolatoknál működik, hanem tetszőleges két folyamat között. A feladat egy olyan kliens-szerver rendszer (két különálló állományból áll!) létrehozása, amelyben a kliens küld egy számot a szervernek, mire a szerver válaszként visszaküldi a szám négyzetét.

Megjegyzések:

- a szerver létrehoz egy szerverfifot, amelyre az összes kliens csatlakozni fog,
- minden kliensnek külön FIFO-ja van, amelyet minden kliens magának készít el; ezért amikor a kliens a szervernek elküldi a kérést, valahogyan jeleznie kell, hogy milyen nevű FIFO-n keresztül szeretné a választ megkapni; a legegyszerűbb, ha a kliens FIFO-jának nevében szerepel a kliens folyamatazonosítója is, így a név egyértelmű,
- a kliens előbb megnyitja a saját FIFO-ját olvasásra, s csak azután küldi el az üzenetet a szerver felé,
- a szerver FIFO-ja sosem záródik be,
- a kliens FIFO-jának a szerver oldalát a szerver a válaszadás után bezárja; ha újabb kérés érkezik, újból megnyitja,
- ha a kliens befejezte működését be kell zárnia a saját FIFO-ját.

Mivel a FIFO-n küldött adatok típusa megegyezik a szerverben és a kliensben, a könnyebb kezelhetőség érdekében ajánlatos egy közös adatszerkezetet létrehozni, és ezt egy külön `hdr` állományban tárolni. Esetünkben ez a következő lesz:

struktura.h

```
typedef struct elem
{
    int szam;
    int pid;
} azon;
```

A kliens-szerver rendszert megvalósító folyamatok a következők lesznek:

szerver.c

```
#include <sys/types.h>
#include <sys/stat.h>
#include "struktura.h"                                /* a fent megadott fejléc */

int main(void)
{
    int fd, fd1;                                     /* szerver- és kliensfifo */
    char s[15];                                     /* kliensfifo neve; pl. fifo_143 */
    azon t;                                          /* küldendő "csomag" */

    mkfifo("szerverfifo", S_IFIFO|0666);           /* a szerver létrehozza a saját fifo-ját */
    fd = open("szerverfifo", O_RDONLY);             /* megnyitja olvasásra; jöhetnek a számok */

    do                                              /* addig megy, míg 0-t nem küld egy kliens */
    {
        read(fd, &t, sizeof(t));                   /* szám kiolvasása */
        t.szam = t.szam * t.szam;
        sprintf(s, "fifo_%d", t.pid);              /* a pid segítségével meghat. a kliensfifo nevét */
        fd1 = open(s, O_WRONLY);                   /* kliensfifo megnyitása írásra */
        write(fd1, &t, sizeof(t));
        close(fd1);                                /* adatok elküldve, kliensfifo vége */
    }
```

```

    } while (!t.szam);
    close(fd);
    unlink("szerverfifo");
    exit(0);
}
/* szerverfifo vége */
/* törli a szerverfifot, hiszen ő hozta létre */

```

kliens.c

```

#include <sys/types.h>
#include <sys/stat.h>
#include <stdlib.h>
#include "struktura.h"
/* a fenti fejlécállomány */

int main(int argc, char *argv[])
/* a számot a parancssorban adjuk meg */
{
    int fd, fd1;
    /* kliens- és szerverfifo */
    char s[15];
    azon t;

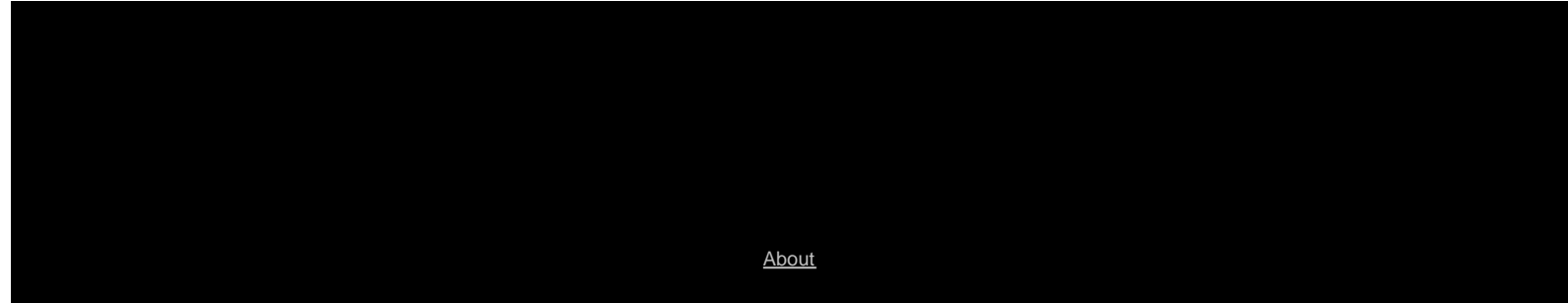
    if (argc != 2)
        /* nincs megadva argumentum, hiba */
    {
        printf("hasznalat: kliens <szam>\n");
        exit(1);
    }

    sprintf(s, "fifo_%d", getpid());
    /* meghat. a fifonevet a pid segítségével */
    mkfifo(s, S_IFIFO|0666);
    /* létrehoz egy kliensfifot */
    fd = open("szerverfifo", O_WRONLY);
    t.pid = getpid();
    /* a küldendő adatok */
    t.szam = atoi(argv[1]);
    /* string átalakítása számmá */
    write(fd, &t, sizeof(t));
    /* küldi a szervernek */
    fd1 = open(s, O_RDONLY);
    read(fd1, &t, sizeof(t));
    /* a válasz */
    close(fd1);
    unlink(fd1);
    /* kliensfifo törlése */
    printf("a negyzete: %d\n", t.szam);
    exit(0);
}

```

Üzenetsorok (message queues)

[About](#)

Üzenetsorok (message queues)

Folyamatok közti kommunikáció üzenetek (kis adatcsomagok) küldözgetésével...

Definíció

Műveletek üzenetsorokkal

↳ Létrehozás (`msgget`)

↳ Az üzenetsor adatainak lekérdezése, módosítása és törlése (`msgctl`)

↳ Üzenet küldése (`msgsnd`)

↳ Üzenet fogadása (`msgrcv`)

Példa

Névvel ellátott csővezeték (FIFO)

Definíció

A folyamatok közti kommunikáció egyik leghatékonyabb módja az üzenetsorok használata. Az üzenetsorokat a rendszer magja felügyeli. Egy ilyen sorban az adatok (vagyis az üzenetek) cirkulárisan közlekednek, a folyamatok közti szinkronizáció pedig a előállító/fogyasztó elv alapján valósul meg. Magyarul: ha az üzenetsor megtelt, az előállító leáll, ameddig egy fogyasztó ki nem olvas egy üzenetet, illetve ha az üzenetsor kiürült, a fogyasztónak kell várnia az első (neki címzett) üzenet érkezéséig.

Tehát az üzenetsor egy, a rendszer által tárol láncolt lista, amelynek jól meghatározott azonosítója van. Valamely folyamat egy üzenetsort egy kulcs segítségével azonosít. (Vigyázat! Nem tévesztendő össze az azonosító és a kulcs. A kulcsot mi választjuk, az azonosítót pedig a rendszer minden üzenetsorhoz automatikusan rendeli hozzá.)

Az a folyamat, amely üzenetet szeretne küldeni, előbb az adott kulcs alapján az `msgget` függvénnyel lekéri az üzenetsor azonosítóját, majd az `msgsnd` függvény segítségével elküldi az üzenetet. Az üzenet a sor végére kerül.

Az a folyamat, amely üzenetet szeretne fogadni, ugyanúgy lekérdezi a kulcs és az `msgget` függvény segítségével az üzenetsor azonosítóját, majd az `msgrcv` függvénnyel kiolvassa az üzenetet. Az üzenetsorból való olvasás nem feltétlenül a FIFO módszer szerint történik, ugyanis az `mtype` mező értékétől függően az üzeneteket tetszőleges sorrendben is kiolvashatjuk.

Egy üzenet szerkezete az `msg.h` állományban a következőképpen van definiálva:

```
struct msgbuf
```

```
{
    long mtype;
    char mtext[1];
};
```

Az `mtype` mező egy hosszú egész számot tartalmaz, amely az üzenet típusát jelképezi. Ezután következik a tulajdonképpeni üzenet (`mtext`), amely jelen esetben egyetlen karakterből áll. Amennyiben ennél hosszabb üzenetet szeretnénk egyszerre küldeni, mi is definiálhatunk hasonló szerkezetű struktúrákat. Például:

```
struct msg
{
    long tip;
    char uzenet[256];
};
```

Amint látjuk, az üzenetek szerkezete nem rögzített, de kötelezően tartalmazniuk kell a típust és magát az üzenetet. Ez utóbbi hossza mindig az alkalmazástól függ.

Minden üzenetsorhoz a rendszer hozzárendel egy `msqid_ds` típusú struktúrát, amelynek szerkezete:

```
struct msqid_ds
{
    struct ipc_perm msg_perm; /* definiálja a jogokat és a tulajdonost */
    struct msg *msg_first; /* mutató az első üzenetre */
    struct msg *msg_last; /* mutató az utolsó üzenetre */
    ulong msg_cbytes; /* sor bájtjainak száma */
    ulong msg_qnum; /* üzenetek száma a sorban */
    ulong msg_qbytes; /* maximális bájtok száma sorban */
    pid_t msg_lspid; /* utolsó msgsnd() pid-je */
    pid_t msg_lrpid; /* utolsó msgrcv() pid-je */
    time_t msg_stime; /* utolsó msgsnd() ideje */
    time_t msg_rtime; /* utolsó msgrcv() ideje */
    time_t msg_ctime; /* utolsó struktúramódosítás ideje */
};
```

ahol az `ipc_perm` struktúra a következőképpen definiált:

```
struct ipc_perm
{
    uid_t uid; /* effektív felhasználó ID-je */
    gid_t gid; /* effektív csoport ID-je */
    uid_t cuid; /* effektív létrehozó felhasználó ID-je */
    gid_t cgid; /* effektív létrehozó csoport ID-je */
    mode_t mode; /* hozzáférési jogok */
    ulong seq; /* număr de secvență utilizare slot */
    key_t key; /* kulcs */
};
```

Egy folyamat csak akkor férhet hozzá egy üzenetsorhoz ha:

- a folyamat a superuser-é,

- a felhasználó ID-je (uid) megegyezik az `msg_perm.cuid`-vel vagy az `msg_perm.uid`-vel és az `msg_perm.mode` tartalmazza a kívánt jogokat,
- a felhasználó csoportazonosítója (gid) megegyezik az `msg_perm.cgid` vagy `msg_perm.gid` értékek egyikével és az `msg_perm.mode` tartalmazza a kívánt jogokat,
- a felhasználó beleesik a "többi felhasználó" kategóriába és az `msg_perm.mode` tartalmazza a megfelelő jogokat.

☰ Műveletek üzenetsorokkal

☰ Létrehozás (msgget)

Az `msgget` rendszerfüggvény engedélyezi a folyamatnak, hogy létrehozzon egy üzenetsort felhasználva egy bizonyos kulcsot. Alakja:

```
#include <sys/types.h>
#include <sys/ipc.h>
#include <sys/msg.h>

int msgget(key_t key, int flg);
```

A függvény visszatérési értéke az újonnan létrehozott vagy egy régi üzenetsor azonosítója, ha a művelet sikerült, különben -1. A `key` változóban az üzenetsorhoz rendelt kulcsot kell megadni, míg az `flg`-ben a létrehozási tevékenységet és a hozzáférési jogokat. A kulcsot az üzenetsorhoz kapcsolódó összes folyamatnak ismernie kell.

Egy új üzenetsor létrehozása esetén az `flg` mezőt a következő formában kell megadni:

`IPC_CREAT | IPC_EXCL | hozzáférési_jogok`

Példaként hozzunk létre egy 2003 kulccsal rendelkező üzenetsort, és adjunk hozzá írási és olvasási jogot minden felhasználónak.

```
#define KEY 2003

int msgid;
msgid = msgget((key_t) KEY, IPC_CREAT | 0666);
```

Ha az üzenetsor már létezik, de meg szeretnénk határozni az azonosítóját (ID-ját), akkor az `flg` mezőbe 0-t írunk – ez esetben a függvény nem fog létrehozni új sort.

```
msgid = msgget((key_t) KEY, 0);
```

Létrehozáskor a társított adatstruktúra (`msg_perm`) mezői a következő információkkal töltődnek fel:

- `msg_perm.cuid`, `msg_perm.uid` – az `msgget` függvényt meghívó folyamathoz hozzárendelt felhasználó ID-ja,
- `msg_perm.cgid`, `msg_perm.gid` – az `msgget` függvényt meghívó folyamathoz hozzárendelt felhasználócsoport ID-ja,
- `msg_perm.mode` – az `msgget` függvény hívásakor megadott `flg` argumentum, amely a hozzáférési jogokat tartalmazza,
- `msg_qnum`, `msg_lspid`, `msg_lrpid`, `msg_stime`, `msg_rtime` – értéke 0,
- `msg_ctime` – az aktuális időt tartalmazza,

- `msg_qbytes` – azt a legnagyobb megengedett értéket tartalmazza, amely a rendszer létrehozásakor volt rögzítve.

Az `msgget` függvény hívásakor visszaadott azonosítót az üzenetsorral dolgozó függvények használják.

☰ Az üzenetsor adatainak lekérdezése, módosítása és törlése (`msgctl`)

Az `msgctl` függvény az üzenetsorok szintjén az információk lekérdezésére, módosítására és törlésére használható. Szintaxisa:

```
#include <sys/types.h>
#include <sys/ipc.h>
#include <sys/msg.h>

int msgctl(int msgid, int cmd, struct msqid_ds *buf);
```

A függvény visszatérési értéke 0, ha a művelet sikeres volt, ellenkező esetben -1. Az `msgid` paraméter az `msgget` függvény által meghatározott üzenetsor azonosítója.

A `cmd` argumentum a kívánt műveletet határozza meg és a következő értékeket veheti fel:

- `IPC_STAT` – az üzenetsorhoz rendelt struktúra tartalma a `buf` változóba kerül,
- `IPC_SET` – az üzenetsorhoz rendelt struktúrát frissíti a `buf` által megadott struktúrával,
- `IPC_RMID` – az üzenetsorhoz rendelt struktúrát törli; a művelet azonnali és minden folyamat, amely ezt a sort használja az `errno=EIDRM` üzenetet kapja; ez esetben a `buf` argumentumnak a `NULL` értéket kell adni.

Példa:

```
#define KEY 2003

msgid = msgget((key_t) KEY, 0);
msgctl(msgid, IPC_RMID, NULL);
```

☰ Üzenet küldése (`msgsnd`)

Az `msgsnd` függvény egy már létrehozott üzenetsorba ír egy adott üzenetet. Szintaxisa:

```
#include <sys/types.h>
#include <sys/ipc.h>
#include <sys/msg.h>

int msgsnd(int msgid, const void *addr, size_t nbytes, int flg);
```

A függvény visszatérési értéke 0, ha a művelet sikeres volt, ellenkező esetben -1. Az `msgid` az `msgget` által meghatározott üzenetsor azonosítója. Az `addr` pointer típusú argumentum az üzenetre mutat. Ez lehet `void` vagy `msgbuf` típusú. Az előbbi esetben az üzenet szerkezete tetszőleges lehet. Az `nbytes` megadja az üzenet tartalmának a hosszát (nem az egész üzenetét!). Az `flg` paraméterben megadhatjuk, hogy a rendszer hogyan viselkedjen, ha az üzenetet nem lehet beírni a sorba. Például, ha a sor megtelt és az `IPC_NOWAIT` opciót választottuk, akkor a folyamat nem áll le, hanem visszatér a függvényből, és az `errno` az `EAGAIN` hibaüzenetet fogja tartalmazni.

A következő példa egy üzenetnek a sorba való beírását mutatja be:

```
#define KEY 2003
struct msgbuf uzenet;
char *uzen = "probauzenet";

msgid = msgget((key_t) KEY, 0);
uzenet.mtype = 100;
strcpy(uzenet.mtext, uzen);
msgsnd(msgid, &uzenet, strlen(uzen), IPC_NOWAIT);
```

☰ Üzenet fogadása (msgrcv)

Az `msgrcv` függvény feladata kiolvasni egy üzenetet az üzenetsorból. A paraméterek segítségével megadhatjuk, hogy milyen típusú üzeneteket fogadjon. Alakja:

```
#include <sys/types.h>
#include <sys/ipc.h>
#include <sys/msg.h>

int msgrcv(int msgid, void *addr, size_t nbytes, long msgtype, int flg);
```

A függvény sikeres olvasás esetén visszaadja a kiolvasott bájtok számát, különben a -1 értéket. Az `msgid` az `msgget` által meghatározott üzenetsor azonosítója. Az `addr` pointer a kapott üzenetre mutat.

Az `nbytes` a lekérdezett üzenet maximális hossza bájtokban. Az üzenet valós mérete különbözhet az `nbytes`-ban megadottól. Ha az üzenet hossza kisebb a megadott maximális méretnél, akkor minden OK. Ha viszont átlépi az `nbytes` határt, akkor két eset lehetséges:

- Ha az `MSG_NOERROR` be van állítva, az üzenet megcsonkul, de nem kapunk hibaüzenetet.
- Ha az `MSG_NOERROR` nincs beállítva, a függvény nem olvassa ki az üzenetet, a függvény hibát ad, és az `errno` változó értéke `E2BIG` lesz.

Az `msgtype` paraméter határozza meg a kiolvasandó üzenet típusát. 3 eset lehetséges:

- `msgtype = 0` – a sor első üzenetét olvassa ki,
- `msgtype > 0` – a sor első `msgtype` típusú üzenetét olvassa ki,
- `msgtype < 0` – a sor legkisebb, de az `abs(msgtype)`-nál nagyobb vagy azzal egyenlő értékű üzenetét olvassa ki.

Az `flg` argumentummal megadhatjuk, hogy a rendszer hogyan viselkedjen, ha a függvény meghívásának feltételei nem teljesülnek. Az előbb bemutatottuk az `MSG_NOERROR` használatát. Következzen az `IPC_NOWAIT`-é. Szintén két eset lehetséges:

- Ha az `IPC_NOWAIT` nincs beállítva, a folyamat nem várja meg az óhajtott üzenetnek a sorban való elhelyezését. A függvény hibát ad, és az `errno` értéke `ENMSG` lesz.
- Ha az `IPC_NOWAIT` nincs beállítva, a folyamat addig várakozik, ameddig kerül egy megfelelő üzenet, ameddig a sor megsemmisül (`errno=EIDRM`), vagy egy jelzés érkezik (`errno=EINTR`).

A következő programrészlet példa egy üzenet kiolvasására:

```
#define KEY 2003
struct msgbuf uzenet;
```

```
msgid = msgget((key_t) KEY, 0);
msgrcv(msgid, &uzenet, 25, long(100), IPC_NOWAIT | MSG_NOERROR);
```

Ha az üzenetsorba bekerülő adatok típusai megegyeznek, akkor az üzenetsorok tulajdonképpen FIFO állományként működnek.

☰ Példa

Hozzunk létre egy kliens-szerver rendszert! A kliensfolyamat a parancssorból beolvas egy tevékenységekódot (pl. kliens 2), majd ezt egy üzenetsoron keresztül elküldi a szervernek. A visszakapott választ a képernyőre írja. A szerverfolyamat kiolvassa az üzenetsorból a tevékenységekódot, elvégzi a tevékenységet, majd jelentést küld a kliensnek.

Az egyszerűség kedvéért a közös adatokat (így az üzenet struktúráját is) egy külön fejléc állományban tároljuk, amelyet mind a kliens, mind a szerver el tud majd érni.

mes.h

```
#include <sys/types.h>
#include <sys/ipc.h>
#include <sys/msg.h>
#define KEY 13                                /* az üzenetsor kulcsa */

#define READ 1                                /* tevékenységekódot elnevezései */
#define WRITE 2

struct                                          /* az üzenet struktúrája */
{
    long mtip;                                /* üzenet típusa */
    int pid;                                  /* küldő folyamat azonosítója */
    int cod_op;                                /* kliens üzenete; tevékenységekódot */
    char mtext[13];                           /* szerver üzenete; tev. elnevezése */
} MESSAGE;
```

A kliens első lépésben a parancssorból beolvas egy tevékenységekódot. Egyetlen üzenetsort használunk, amelyen keresztül minden kliens elküldheti a kéréseit a szerver felé, és amelyen a válasz is érkezik. Azért, hogy egy kliens megkapja a neki címzett választ, csak azon üzeneteket fogja kiolvasni a sorból, amelyek típusa éppen megegyezik a saját pid-jével. Éppen ezért a kéréssel egyidőben minden kliensnek el kell küldenie az azonosítóját is.

kliens.c

```
#include "mes.h"                                /* a közös hdr állomány */
#include "<u>hdr.h</u>"

int msgid;                                    /* üzenetsor azonosítója */

void main(int argc, char **argv)
{
    pid_t pid;                                /* folyamatazonosító */
    MESSAGE mesp;                              /* üzenet */

    if (argc != 2)                            /* hibás argumentumok */
```

```

    err_quit("hasznalat: c <cop_op>");

    if ((msgid = msgget((key_t) KEY, 0666)) < 0)
        err_sys("msgget hiba");                                /* üzenetsor ID-jának lekérdezése */

    mesp.mtip = 1;                                              /* a kérés típusa mindig 1 */
    mesp.cod_op = atoi(argv[1]);                                /* tevékenység kódja parancssorból */
    pid = mesp.pid = getpid();
    printf("a %d kliens elküldte a kerest\n", mesp.pid);

    if (msgsnd(msgid, (struct msghdr *)&mesp, sizeof(mesp)-sizeof(long), 0) < 0)
        err_quit("msgsnd hiba");                                /* tev.kód elküldése a szervernek */

    if (msgrcv(msgid, (struct msghdr *)&mesp, sizeof(mesp)-sizeof(long), pid, 0) < 0)
        err_sys("msgrcv hiba");                                /* tev.név fogadása a szervertől */

    mesp.mtext[12] = '\0';                                     /* eredmény előkészítése, kiíratás */

    printf("a %d szerver a %d kliensnek %s kerest küldött\n", mesp.pid, pid, mesp.mtext);
}

```

A szerverfolyamat kap a kientől egy 1-es típusú üzenetet, majd egy olyan választ készít, amelynek típusa megegyezik a kérést küldő kient pid-jével. Az alábbi példában a szerver által felkínált szolgáltatások a következők: READ és WRITE. Ezek végrehajtását a szerver csak szimulálja. A választ az mtext mező fogja tartalmazni, amely megmutatja, hogy a szervernek sikerült-e azonosítani a tevékenységet vagy sem.

szerver.c

```

#include "mes.h"                                                /* a közös hdr állomány */
#include "hdr.h"

int msgid;                                                      /* üzenetsor azonosítója */

void do_it(MESSAGE *mesp)                                       /* tev.kód -> tev.elnevezés */
{
    switch (mesp->cod_op)                                        /* a kliens által küldött kód */
    {
        case READ:                                             /* READ = 1 tev. elnevezése */
            strcpy(mesp->mtext, "READ\n");
            break;
        case WRITE:                                             /* WRITE = 2 tev. elnevezése */
            strcpy(mesp->mtext, "WRITE\n");
            break;
        default:                                                /* ismeretlen tev.kód */
            strcpy(mesp->mtext, "Ismeretlen\n");
            break;
    }
}

void main(void)
{
    MESSAGE mesp;                                                /* üzenet */
}

```



```

if ((msgid = msgget((key_t) KEY, IPC_CREAT)) < 0)
    err_sys("msgget hiba");                                /* üzenetsor létrehozása */

for ever                                                    /* végtelenciklus */
{
    if (msgrcv(msgid, (struct msgbuf *)&mesp, sizeof(mesp)-sizeof(long), 1L, 0) < 0)
        err_sys("msgrcv hiba");                            /* tev.kód kiolvasása a sorból */

    do_it(&mesp);                                           /* átalakítás */

    mesp.mtip = mesp.pid;                                   /* kliens kódja = üzenet típusa */
    mesp.pid = getpid();

    if (msgsnd(msgid, (struct msgbuf *)&mesp, sizeof(mesp)-sizeof(long), 0) < 0)
        err_sys("msgsnd hiba");                            /* tev. elnevezés küldése */
}
}

```

A fenti példa egy tesztesetre a következőképpen működik:

```

$ szerver &
$ kliens 1 & kliens 4

a 995 kliens elküldte a kerest
a 768 szerver a 995 kliensnek READ kerest küldött

a 999 kliens elküldte a kerest
a 768 szerver a 999 kliensnek ismételten kerest küldött

```


Szemaforok (semaphores)

Copyright (C) Buzogány László, 2002

[About](#)

Szemaforok (semaphores)

Olyan jelek, amelyek megmutatják, hogy egy folyamat végrehajthat-e egy programrészt vagy sem...

Definíció

Műveletek szemaforokkal

↳ Létrehozás (`semget`)

↳ Szemafor adatainak lekérdezése, módosítása és törlése (`semctl`)

↳ Szemafor értékének növelése és csökkentése (`semop`)

Példák

Üzenetsorok (message queues)

Definíció

A processzor maximális kihasználása érdekében az operációs rendszerek jelentős része – így a Unix is – engedélyezi a folyamatoknak a párhuzamos (egyidőben történő) futást. Ez a megoldás igen hatékony, de mi történik akkor, ha két folyamat egyidőben próbálja elérni ugyanazt az erőforrást? Ilyen "érzékeny" erőforrások például a nyomtató vagy a memória, amelyet egyszerre csak egy folyamat használhat, különben a műveletnek előre nem látható következményei lehetnek.

Kritikus szakasznak nevezzük tehát egy olyan módosítást a rendszeren, amelyet nem szabad megszakítani. A kritikus szakasz erőforráshoz kötött (például a nyomtatóhoz).

A szemaforok lehetővé teszik a felhasználók számára a folyamatok szinkronizálását. Általában a szemafor egy egész változó, amelyhez hozzárendelünk egy $e_0(v)$ kezdeti értéket, egy $e(v)$ aktuális értéket és egy $e_0(v)$ várakozási sort.

Az alábbiakban bemutatjuk a legismertebb szinkronizációs P és V eljárásokat.

```
P(v)
{
    e(v) = e(v) - 1;
    if (e(v) < 0)
    {
        folyamat_allapota = WAIT;
        f(v) sorba <- folyamat;
    }
}
```

```

V(v)
{
    e(v) = e(v) + 1;
    if (e(v) <= 0)
    {
        folyamat <- f(v) sorból;
        kivlasztott_folyamat_allapota = READY;
    }
}

```

A szemafor aktuális állapotát a következő képlet adja:

$$e(v) = e_0(v) + n \cdot V(v) - n \cdot P(v)$$

ahol:

$n \cdot V(v)$ – a v szemaforon végrehajtott V eljárások száma,
 $n \cdot P(v)$ – a v szemaforon végrehajtott P eljárások száma.

Tehát egy kritikus szakasz megvalósítása a következőképpen történik: a szemafor kezdeti értéke 1 lesz, a kritikus szakaszt pedig a P és V eljárások határolják körül.

```

P(v)
kritikus szakasz
V(v)
folyamat többi része

```

Megjegyezzük, hogy a P és V eljárás és áttatában a szinkronizáló eljárások feloszthatatlanok (atomi műveletek).

A UNIX System V verzióban a szemafor fogalmát általánosították. Ezért egy szemafor esetében egyidőben akár több műveletet is megadhatunk (a P és V eljárások más-más időben hívódnak meg a folyamaton belül), és az $e(v)$ értékének növelése vagy csökkentése nem feltétlenül 1-el kell történjen. Minden a rendszer által végrehajtott művelet feloszthatatlan. Tehát ha a rendszer nem tudja elvégezni a folyamat által kért összes műveletet, nem végzi el egyiket sem, és a folyamat várakozási állapotba kerül egészen az összes művelet végrehajtásáig.

Egy folyamat létrehozhat egy egész szemaforköteget. A kötegnek van egy bemenete a szemafortáblában, amely a szemaforköteg fejlécét tartalmazza. A folyamathoz rendelt táblázat pontosan annyi elemből áll, amennyi szemafor tartozik a köteghez. Minden elem megőrzi az illető szemaforhoz rendelt értéket.

A szemaforok kezelése nagyon hasonlít az osztott memória és az üzenetsorok kezeléséhez. Ezért egy folyamatnak csak akkor van joga hozzáférni egy szemaforhoz, ha ismeri a hozzárendelt kulcsot. Belsőleg a szemaforköteget egy egész számmal azonosítjuk, ezért a folyamat bármelyik szemaforhoz hozzáférhet

Tehát minden szemaforkötegnek van egy azonosítója (amely egy pozitív egész szám) és egy `semid_ds` típusú adatszerkezete.

```

struct semid_ds
{

```

```

struct ipc_perm sem_perm; /* definiálja a jogokat és a tulajdonost */
struct sem *sem_base;     /* pointer az első szemaforra a kötegből */
int sem_nsens;            /* a kötegben található szemaforok száma */
time_t sem_otime;        /* utolsó semop() művelet ideje */
time_t sem_ctime;        /* utolsó struktúramódosítás ideje */
};

```

Egy folyamat csak akkor férhet hozzá egy szemaforköteghoz ha:

- a folyamat a superuser-é,
- a felhasználó ID-je (uid) megegyezik az sem_perm.cuid-vel vagy az sem_perm.uid-vel és az sem_perm.mode tartalmazza a kívánt jogokat,
- a felhasználó csoportazonosítója (gid) megegyezik az sem_perm.cgid vagy sem_perm.gid értékek egyikével és az sem_perm.mode tartalmazza a kívánt jogokat,
- a felhasználó beleesik a "többi felhasználó" kategóriába és az sem_perm.mode tartalmazza a megfelelő jogokat.

Egy szemaforhoz rendelt adatszerkezet a következő:

```

struct sem
{
    ushort semval; /* a szemafor értéke (semval>=0) */
    pid_t sempid; /* utolsó, műveletet végző folyamat ID-ja */
    ushort semncnt; /* azon foly. száma, amelyek a semval növekedését várják */
    ushort semzcnt; /* azon foly. száma, amelyek a semval=0-t várják */
};

```

☰ Műveletek szemaforokkal

☰ Létrehozás (semget)

A **semget** rendszerfüggvény lehetővé teszi egy szemaforköteg ID-jának a meghatározását. Ha a szemaforköteg előzőleg nem létezett, a függvény létrehozza azt. Függetlenül attól, hogy a köteg létezett-e vagy sem a folyamatnak ismernie kell a szemaforhoz rendelt kulcsot. A függvény alakja:

```

#include <sys/types.h>
#include <sys/ipc.h>
#include <sys/sem.h>

int semget(key_t key, int nrsem, int flg);

```

A függvény visszatérési értéke az újonnan létrehozott vagy egy régi szemafor azonosítója, illetve -1 hiba esetén. A **key** változóban a szemaforhoz rendelt kulcsot kell megadni, míg az **flg**-ben a létrehozási tevékenységet és a hozzáférési jogokat. A kulcsot a szemafor használó összes folyamatnak ismernie kell. Az **nrsem** argumentum a kötegben található szemaforok számát jelenti. Ha egy új köteget hozunk létre meg kell adnunk a változó értékét, ha viszont egy már létező kötegre hivatkozunk az **nrsem** értéke 0 lesz.

Egy új szemaforköteg létrehozása esetén az **flg** mezőt a következő formában kell megadni:

IPC_CREAT | IPC_EXCL | hozzáférési_jogok

Ha az IPC_EXCL nincs beállítva, akkor ha már létezik egy előzőleg létrehozott köteg a megadott kulcsra, a program nem jelez hibát, hanem visszaadja a létező köteg ID-ját.

Példa egy szemaforköteg létrehozására:

```
#define KEY 2003

int semid;

semid = semget((key_t) KEY, 5, IPC_CREAT | 0666);
```

Ha csak a szemaforköteg azonosítójára vagyunk kíváncsiak, a semget hívásakor adjuk meg a kulcsot, a többi paraméternek pedig 0 értéket.

```
semid = semget((key_t) KEY, 0, 0);
```

Létrehozáskor a társított adatstruktúra (sem_perm) mezői a következő információkkal töltődnek fel:

- sem_perm.cuid, sem_perm.uid – a semget függvényt meghívó folyamathoz hozzárendelt felhasználó ID-ja,
- sem_perm.cgid, sem_perm.ugid – a semget függvényt meghívó folyamathoz hozzárendelt felhasználócsoporthoz hozzárendelt csoport ID-ja,
- sem_perm.mode – a semget függvény hívásakor megadott flg argumentum, amely a hozzáférési jogokat tartalmazza,
- sem_nsems – a semget függvény hívásakor megadott szemaforok száma,
- sem_ctime – az aktuális időt tartalmazza,
- sem_otime – értéke 0.

Előfordulhat, hogy egy szemaforköteghez nincs hozzárendelt kulcs. Ebben az esetben a köteg létrehozásakor a semget függvény key paramétereként az IPC_PRIVATE szimbolikus konstanst kell megadni.

☰ Szemafor adatainak lekérdezése, módosítása és törlése (semctl)

A semctl függvény a szemaforkötegek szintjén az információk lekérdezésére, módosítására és törlésére használható. Szintaxisa:

```
#include <sys/types.h>
#include <sys/ipc.h>
#include <sys/sem.h>

int semctl(int semid, int nrsem, int cmd, union semun arg);
```

A függvény visszatérített értéke az összes GET parancs kimeneti értéke, kivételt képez a GETALL parancs. Minden más esetben a függvény értéke 0.

A semid paraméter a semget függvény által meghatározott szemaforköteg azonosítója, míg az nrsem annak a szemafornak a száma, amelyen végre szeretnénk hajtani a cmd műveletet.

A cmd argumentum tehát a kívánt műveletet határozza meg és a következő értékeket veheti fel:

- GETVAL – a függvény visszatéríti a semval értékét az nrsem által meghatározott szemaforban,
- SETVAL – az nrsem által meghatározott szemafor semval paraméterének értéke arg.val lesz,

- GETPID – a függvény visszatéríti a sempid értékét az nrsem által meghatározott szemaforban,
- GETNCNT – a függvény visszatéríti a semncnt értékét az nrsem által meghatározott szemaforban,
- GETZCNT – a függvény visszatéríti a semzcnt értékét az nrsem által meghatározott szemaforban,
- GETALL – minden szemafor semval értékét elhelyezi az arg.array tömbben,
- SETALL – minden szemafor semval értékét feltölti az arg.array tömbben megadott értékekkel,
- IPC_STAT – a semid_ds struktúra elemeit lementi az arg.buf tömbbe,
- IPC_SET – a sem_perm.uid, a sem_perm.gid és a sem_perm.mode mezők értékeit frissíti az arg.buf tömbben megadott értékekkel,
- IPC_RMID – a szemaforköteg törlése; a törlés azonnali, tehát minden ezt a szemafor használó folyamat egy EIDRM üzenetet kap, és hibával leáll.

Az arg variáns típusú változó, amely a cmd parancs által felhasznált argumentumokat tartalmazza:

```
union semun
{
    int val;                /* a SETVAL-hoz */
    struct semid_ds *buf;   /* az IPC_STAT-hoz és az IPC_SET-hez */
    ushort *array;         /* a GETALL-hoz és a SETALL-hoz */
}
```

☰ Szemafor értékének növelése és csökkentése (semop)

A semop függvény feladata egy szemaforköteg egy elemének növelése és csökkentése. Szintaxisa:

```
#include <sys/types.h>
#include <sys/ipc.h>
#include <sys/sem.h>

int semop(int semid, struct sembuf op[], size_t nrop);
```

A függvény visszatérési értéke 0, ha a művelet sikeres volt, ellenkező esetben -1. A semid a semget által meghatározott szemaforköteg azonosítója.

Az op egy mutató nrop darab sembuf típusú struktúrához, ahol:

```
struct sembuf
{
    ushort sem_num; /* a kötegben levő szemaforok száma */
    short sem_op;   /* végrehajtandó művelet */
    short sem_flg;  /* végrehajtási körülmények */
}
```

Tehát minden szemafor esetén a végrehajtandó műveletet a sem_op mező jelzi. Ha:

- sem_op < 0

a. Ha semvan >= |sem_op|, akkor semval = semval - |sem_op|. Ez biztosítja, hogy a szemafor által visszatérített érték >= 0.

b. Ha (semval < |sem_op|) & (sem_flg & IPC_NOWAIT) = true, akkor a függvény egy hibakódot térít vissza.

c. Ha semval < |sem_op| és az IPC_NOWAIT nincs megadva, akkor a folyamat leáll, amíg a

következők közül valamely feltétel nem teljesül:

- `semval >= |sem_op|` (egy másik folyamat felszabadít pár erőforrást),
- a szemafor törlődik a rendszerből; a függvény ebben az esetben -1 értéket térít vissza és `errno=ERMID`,
- ha egy folyamat egy jel lekezelése után visszatér, a `semcnt` értéke a szemaforban csökken, és a függvény -1-et ad vissza (`errno=EINTR`).

- `sem_op > 0`

Ekkor `semval = semval + sem_op`.

- `sem_op = 0`

a. Ha a `semval = 0`, akkor a függvény azonnal befejeződik.

b. Ha a `semval ≠ 0` és az `IPC_NOWAIT` be van állítva, akkor a függvény -1-et ad vissza és az `errno=EAGAIN`.

c. Ha a `semval ≠ 0` és az `IPC_NOWAIT` nincs beállítva, akkor a folyamat leáll, ameddig a `semval` 0 nem lesz, vagy a szemaforköteg megsemmisül, vagy a folyamat egy jelet kap.

≡ Példák

A következőkben megnézzük, hogyan lehet implementálni a P és V eljárásokat:

`pv.c`

```
#include "hdr.h"

static void semcall(int semid, int op)
{
    struct sembuf pbuf;

    pbuf.sem_num = 0;
    pbuf.sem_op = op;
    pbuf.sem_flg = 0;

    if (semop(semid, &pbuf, 1) < 0)
        err_sys("semop hiba");
}

void P(int semid)
{
    semcall(semid, -1);
}

void V(int semid)
{
    semcall(semid, 1);
}
```

Azért, hogy a P és a V eljárások működését jobban megértsük tekintsük a következő példát.

Írjunk folyamatot, amely három gyereket hoz létre. Mindenik gyerek hozzá szeretne férni egy közös

erőforráshoz. A kritikus szakasz 10 másodpercig tart. (A valóságban a kritikus szakasznak sokkal rövidebbnek kell lennie.) A szemafor biztosítja minden folyamat egyéni hozzáférését a kritikus szakaszban. A tesztprogram a következő:

```
#include <sys/types.h>
#include <sys/ipc.h>
#include <sys/sem.h>
#include "pv.c"                /* a fent definiált P és V eljárások */

#define SEMPERM 0600           /* hozzáférési jogok */

void rut_sem(int semid);
int initsem(key_t semkey);

void main(void)
{
    key_t semkey = 0x200;      /* kulcs */
    int semid, i;
    semid = initsem(semkey);    /* szemafor létrehozása */

    for (i=0; i<3; i++)        /* 3 darab gyerekfolyamat létrehozása */
        if (fork() == 0)
            rut_sem(semid);     /* erőforrási kérelmek a gyerekfolyamatoktól */
}

void rut_sem(int semid)        /* szemaforok megvalósítása */
{
    pid_t pid;
    pid = getpid();            /* gyerekfolyamat PID-je */

    P(semid);                  /* belépés a kritikus szakaszba */
    printf("a %d folyamat kritikus szakaszban van\n", pid);

    sleep(random()%5);         /* kritikus szakasz; várakozás */

    printf("a %d folyamat elhagyja a kritikus szakaszt\n", pid);
    V(semid);                  /* kilépés a kritikus szakaszból */

    exit(0);                   /* gyerekfolyamat vége */
}

int initsem(key_t semkey)
{
    int semid;                 /* szemafor létrehozása */

    semid = semget(semkey, 1, SEMPERM | IPC_CREAT);

    if (semctl(semid, 0, SETVAL, 1) < 0)
        err_sys("semctl hiba"); /* szemaforok száma = 1 */

    return semid;              /* szemafor ID-jának visszatérítése */
}
```

A következő tesztesetek is bizonyítják, hogy egy bizonyos időpillanatban csak egyetlen folyamat lehet a

kritikus szakaszban.

```
$ a.out
```

```
a 790 folyamat kritikus szakaszban van
```

```
a 790 folyamat elhagyja a kritikus szakaszt
```

```
a 791 folyamat kritikus szakaszban van
```

```
a 791 folyamat elhagyja a kritikus szakaszt
```

```
a 792 folyamat kritikus szakaszban van
```

```
a 792 folyamat elhagyja a kritikus szakaszt
```

➡ [Osztott memória \(shared memory\)](#)

Copyright (C) Buzogány László, 2002

[About](#)

Osztott memória (shared memory)

Alkalmazása esetén ugyanazt a memóriarészt használja az összes összeköttetésben levő folyamat...

Definíció

Műveletek az osztott memóriával

- ↳ Létrehozás (shmget)
- ↳ Az osztott memória adatainak lekérdezése, módosítása és törlése (shmctl)
- ↳ Memóriarész hozzárendelése (shmat)
- ↳ Memóriarész hozzárendelésének megszüntetése (shmdt)

Példa

Szemaforok (semaphores)

Definíció

Az osztott vagy közös memória segítségével megoldható, hogy két vagy több folyamat ugyanazt a memóriarészt használja. Az osztott memóriazónák általi kommunikáció elvei:

- Egy folyamat létrehoz egy közös memóriazónát. A folyamat azonosítója bekerül a memóriazónához rendelt struktúrába.
- A létrehozó folyamat hozzárendel az osztott memóriához egy numerikus kulcsot, amelyet minden ezt a memóriarészt használni kívánó folyamatnak ismernie kell. Ezt a memóriazónát az `shmid` változó azonosítja.
- A létrehozó folyamat leszögezi a többi folyamat hozzáférési jogait az illető zónához. Azért, hogy egy folyamat (beleértve a létrehozó folyamatot is) írni és olvasni tudjon a közös memóriarészből, hozzá kell rendelnie egy virtuális címterületet.

Ez a kommunikáció a leggyorsabb, hiszen az adatokat nem kell mozgatni a kliens és a szerver között.

A folyamatoknak a közös memóriarészhez való hozzáférését nem a rendszer felügyeli, a konfliktusok kezelése a felhasználó folyamatok feladata. Ha a szerver adatokat helyez el a közös memóriarészben, akkor a kliensnek várakoznia kell egészen a művelet befejezéséig, s csak akkor férhet hozzá az illető adatokhoz. A hozzáférések összehangolására gyakran használunk szemaforokat.

A rendszer minden egyes közös memóriarész esetén a következő adatokat tárolja:

```
struct shmid_ds
```

```

{
    struct ipc_perm shm_perm; /* definiálja a jogokat és a tulajdonost */
    struct anon_map *shm_amp; /* pointer a rendszerben */
    int shm_segz; /* szegmens mérete bájtokban */
    pid_t shm_cpid; /* létrehozó folyamat pid-je */
    pid_t shm_lpid; /* utolsó shmop() pid-je */
    ulong shm_nattach; /* eddig kapcsolódott folyamatok száma */
    ulong shm_cnattach; /* csak az shminfo használja */
    time_t shm_atime; /* utolsó beírás ideje */
    time_t shm_dtime; /* utolsó kiolvasás ideje */
    time_t shm_ctime; /* utolsó struktúramódosítás ideje */
}

```

Egy folyamat csak akkor férhet hozzá a közös memóriarészhez ha:

- a folyamat a superuser-é,
- a felhasználó ID-je (uid) megegyezik az shm_perm.cuid-vel vagy az shm_perm.uid-vel és az shm_perm.mode tartalmazza a kívánt jogokat,
- a felhasználó csoportazonosítója (gid) megegyezik az shm_perm.cgid vagy shm_perm.gid értékek egyikével és az shm_perm.mode tartalmazza a kívánt jogokat,
- a felhasználó beleesik a "többi felhasználó" kategóriába és az shm_perm.mode tartalmazza a megfelelő jogokat.

=== Műveletek az osztott memóriával

=== Létrehozás (shmget)

Az shmget rendszerfüggvény engedélyezi a közös memória azonosítójának lekérdezését felhasználva egy bizonyos kulcsot. Alakja:

```

#include <sys/types.h>
#include <sys/ipc.h>
#include <sys/shm.h>

int shmget(key_t key, int size, int flg);

```

A függvény visszatérési értéke a key kulcshoz rendelt memóriazóna azonosítója, illetve -1 hiba esetén. A size változóban a közös memória méretét kell megadni, míg az flg-ben a létrehozási tevékenységet és a hozzáférési jogokat. A kulcsot a közös memóriát használó összes folyamatnak kell ismernie.

Egy új memóriaterület létrehozása esetén az flg mezőt a következő formában kell megadni:

IPC_CREAT | IPC_EXCL | hozzáférési_jogok

Ha az IPC_CREAT opció nincs beállítva, és már létezik egy előzőleg létrehozott memóriazóna, a függvény ennek az azonosítóját téríti vissza.

Példaként hozzunk létre egy 2003 kulccsal rendelkező 200 bájt méretű memóriarészt.

```
#define KEY 2003
```

```
int shmid;
shmid = shmget((key_t) KEY, 200, IPC_CREAT | 0666);
```

Ha egy már létező osztott memóriarész azonosítóját (ID-ját) szeretnénk meghatározni, akkor a size és az flg mezőbe 0-t írunk – ez esetben a függvény nem fog létrehozni új sort. Például az előzőleg létrehozott memóriazóna esetén a következőképpen járunk el:

```
shmid = shmget((key_t) KEY, 0, 0);
```

Létrehozáskor a társított adatstruktúra (shm_perm) mezői a következő információkkal töltődnek fel:

- shm_perm.cuid, shm_perm.uid – az shmget függvényt meghívó folyamathoz hozzárendelt felhasználó ID-ja,
- shm_perm.cgid, shm_perm.uid – az shmget függvényt meghívó folyamathoz hozzárendelt felhasználócsoporthoz hozzárendelt ID-ja,
- shm_perm.mode – az shmget függvény hívásakor megadott flg argumentum, amely a hozzáférési jogokat tartalmazza,
- shm_qnum, shm_lspid, shm_lrpid, shm_stime, shm_rtime – értéke 0,
- shm_ctime – az aktuális időt tartalmazza,
- shm_segz – az shmget függvény hívásakor megadott size argumentum.

Előfordulhat, hogy egy osztott memóriazónának nincs hozzárendelt kulcsa. Ebben az esetben a key paraméternek az IPC_PRIVATE értéket adjuk.

☰ Az osztott memória adatainak lekérdezése, módosítása és törlése (shmctl)

Az shmctl függvény az osztott memóriarész információinak lekérdezésére, módosítására és törlésére használható. Szintaxisa:

```
#include <sys/types.h>
#include <sys/ipc.h>
#include <sys/shm.h>

int shmctl(int shmid, int cmd, struct shmid_ds *buf);
```

A függvény visszatérési értéke 0, ha a művelet sikeres volt, ellenkező esetben -1. Az shmid paraméter az shmget függvény által meghatározott osztott memóriarész azonosítója.

A cmd argumentum a kívánt műveletet határozza meg és a következő értékeket veheti fel:

- IPC_STAT – az osztott memóriához rendelt struktúra tartalma a buf változóba kerül,
- IPC_SET – az osztott memóriához rendelt struktúrát frissíti a buf által megadott struktúrával,
- IPC_RMID – az osztott memóriarész elméletileg törlődik; a tulajdonképpeni törlésre csak akkor kerül sor, amikor az utolsó folyamat is, amely ezt a zónát használja, megszakítja a kapcsolatát ezzel a memóriarésszel; függetlenül attól, hogy ez a rész éppen használat alatt van-e vagy sem az ID törlődik, s ezáltal ez a memóriarész többet nem osztható ki egyetlen folyamat számára sem; ebben az esetben a buf argumentumnak a NULL értéket kell adni,
- SHM_LOCK – megtiltja a hozzáférést a közös memóriarészhez,
- SHM_UNLOCK – engedélyezi a hozzáférést a közös memóriarészhez.

Példa:

```
#define KEY 2003
```

```
shmid = shmget((key_t) KEY, 0, 0);
shmctl(shmid, IPC_RMID, NULL);
```

Memóriarész hozzárendelése (shmat)

Az `shmat` függvény feladata egy folyamat címterületéhez hozzárendelni egy osztott memóriazónát. A hozzárendelés után a folyamat írhat, illetve olvashat erről a memóriarésről. A függvény szintaxisa:

```
#include <sys/types.h>
#include <sys/ipc.h>
#include <sys/shm.h>

void *shmat(int shmid, void *addr, int flg);
```

A függvény visszatérített értéke egy pointer a közös memóriazónára, ha a művelet sikeres volt, ellenkező esetben -1. Az `shmid` paraméter az `shmget` által meghatározott osztott memória azonosítója.

A `addr` pointer típusú változó a közös memóriarész hozzáférési címe a hívó folyamat adatszegmensében. Ezért ha:

- ha az `addr` $\neq$ NULL, a következő esetek fordulnak elő:
  - a. ha az SHM_RND opció be van állítva, a hozzárendelés az `addr` címhez történik,
  - b. ha az SHM_RND nincs beállítva, a hozzárendelés az $(addr - (addr \bmod SHMLBA))$ címhez történik,
- ha az `addr` = NULL, a memóriarész a rendszer által kiválasztott első szabad címhez történik (ajánlott).

Az `flg` paraméter meghatározza a hozzárendelt memória megadási módját (SHM_RND) és a közös részhez való hozzáférést, tehát hogy írásvédett (SHM_RDONLY) vagy sem.

A következő példa bemutatja, hogyan lehet írni egy közös memóriazónára:

```
#include <sys/types.h>
#include <sys/ipc.h>
#include <sys/shm.h>
#include <string.h>

#define KEY 2003

void main(void)
{
    int shmid;
    char *p;
    ...
    shmid = shmget((key_t) KEY, 0, 0);
    p = shmat(shmid, NULL, 0);
    strcpy(p, "proba");
    ...
    exit(0);
}
```

☰ Memóriarész hozzárendelésének megszüntetése (shmdt)

Az shmdt függvény feladata a hívó folyamat címterületéhez hozzárendelt osztott memóriazóna felszabadása. Megjegyezzük, hogy a memóriarészhez hozzárendelt struktúra és az ID nem törlődik a rendszerből, míg egy folyamat (általában a szerver) az shmctl függvényhívással (IPC_RMID) azt végérvényesen nem törli. Alakja:

```
#include <sys/types.h>
#include <sys/ipc.h>
#include <sys/shm.h>

int shmdt(void *addr);
```

A következő programrészlet bemutatja, hogyan lehet kiolvasni adatokat egy olyan közös memóriazónából, ahová előzőleg egy másik folyamat írt. A végén a memóriaterületet felszabadítjuk és töröljük.

```
#include <stdio.h>
#include <sys/type.h>
#include <sys/ipc.h>
#include <sys/shm.h>

#define KEY 2003

void main(void)
{
    int shmid;
    char *p;
    ...
    shmid = shmget((key_t) KEY, 0, 0);
    p = shmat(shmid, NULL, 0);
    printf("a kozos memoria tartalma: %s\n", p);
    shmdt(p);
    shmctl(shmid, IPC_RMID, NULL);
    exit(0);
}
```

☰ Példa

Készítsünk olyan programot, amely létrehozza, olvassa, írja és törli az osztott memóriát! A műveletet a parancssoron keresztül fogjuk megadni. Amennyiben egy művelet kiadásakor a közös memória nem létezik a program automatikusan hozza létre azt!

A folyamat tehát a következő műveleteket tudja elvégezni:

- írás a memóriazónába: **shmtool w "text"**
- a memóriazónán található szöveg kiolvasása: **shmtool r**
- a hozzáférési jogok módosítása (mode): **shmtool m (mode)**
- memóriarész törlése: **shmtool r**

A forráskód tartalmazza a főprogramot és a műveleteket elvégző segédeljárásokat. (Az ftok utasítással a folyamat számára egyedi kulcsot hozunk létre.)

```

#include <stdio.h>
#include <sys/types.h>
#include <sys/ipc.h>
#include <sys/shm.h>

#define SEGSIZE 100                                /* a tárolandó szöveg max. mérete */

void writeshm(int shmid, char *segptr, char *text);
void readshm(int shmid, char *segptr);
void removeshm(int shmid);                        /* függvények deklarálása */
void changemode(int shmid, char *mode);
void usage(void);

int main(int argc, char *argv[])                  /* parancssorból a paraméterek */
{
    key_t key;                                    /* kulcs */
    int shmid;                                    /* osztott memória ID-ja */
    char *segptr;                                 /* osztott memória címe */

    if (argc == 1)                                /* hiányos paraméterlista */
        usage();

    key = ftok(".", 'S');                          /* egyedi kulcs létrehozása */

                                                    /* megnyitás, szükség esetén létrehozás */
    /*

    if ((shmid = shmget(key, SEGSIZE, IPC_CREAT|IPC_EXCL|0666)) == -1)
    {
        printf("az osztott memóriazona letezik - megnyitom\n");

        if ((shmid = shmget(key, SEGSIZE, 0)) == -1)
        {
            perror("shmget hiba");
            exit(1);
        }
    }
    else
        printf("letrehozok egy új osztott memóriazonat\n");

                                                    /* memóriacím hozzárendelése */

    if ((segptr = shmat(shmid, 0, 0)) == (void *) -1)
    {
        perror("shmat hiba");
        exit(1);
    }

    switch (tolower(argv[1][0]))                    /* a param. alapján elvégzi a műv. */
    {
        case 'w':                                    /* megadott szöveg írása */
            writeshm(shmid, segptr, argv[2]);
            break;

```

```

    case 'r':                                /* osztott memóriazóna kiolvasása */
        readshm(shmid, segptr);
        break;
    case 'd':                                /* törlés */
        removeshm(shmid);
        break;
    case 'm':                                /* jogok módosítása */
        changemode(shmid, argv[2]);
        break;
    default:                                 /* hibás opció */
        usage();
}
}

void writeshm(int shmid, char *segptr, char *text)
{
    strcpy(segptr, text);                   /* szöveg beírása a memóriába */
    printf("kész...\n");
}

void readshm(int shmid, char *segptr)
{
    printf("segptr: %s\n", segptr);         /* mem. tartalmának kiolvasása */
}

void removeshm(int shmid)
{
    shmctl(shmid, IPC_RMID, 0);              /* osztott memória törlése */
    printf("torolve\n");
}

void changemode(int shmid, char *mode)
{
    struct shmid_ds myshmds;
    shmctl(shmid, IPC_STAT, &myshmds);     /* aktuális jogok lekérdezése */
    printf("a regi jogok: %o\n", myshmds.shm_perm.mode);
    sscanf(mode, "%o", &myshmds.shm_perm.mode);
    shmctl(shmid, IPC_SET, &myshmds);      /* új jogok beállítása */
    printf("az uj jogok: %o\n", myshmds.shm_perm.mode);
}

void usage(void)                            /* használati útmutató */
{
    printf("shmtool - osztott memoria menedzselo rendszer\n\n");
    printf("HASZNALAT: shmtool (w)rite <szoveg>\n");
    printf("                    (r)ead\n");
    printf("                    (d)eleete\n");
    printf("                    (m)ode change <oktalis_mod>\n");
    exit(1);
}

```


A fenti példa tesztelésekor a következő eredményre jutottunk:

```
$ shmtool w teszt
letrehozok egy uj osztott memoriazonat
kész...

$ shmtool r
az osztott memoriazona letezik - megnyitom
segptr: teszt

$ shmtool w szasz
letrehozok egy uj osztott memoriazonat
kész...

$ shmtool r
az osztott memoriazona letezik - megnyitom
segptr: szasz

$ shmtool d
az osztott memoriazona letezik - megnyitom
torolve

$ shmtool m 660
letrehozok egy uj osztott memoriazonat
a regi jogok: 666
az uj jogok: 660

$
```

Copyright (C) Buzogány László, 2002

[About](#)

Függelék

Különböző összefoglaló táblázatok, rövid utasításleírások és egyéb hasznos segítség...

☰ Hibakódok

Szimbólum	Hibaüzenet (Jelentés)
EPERM	NOT OWNER (Fájlmegnyitási próbálkozás egy olyan felhasználónak, aki nem az állomány tulajdonosa)
ENOENT	NO SUCH FILE OR DIRECTORY (A megadott nevű fájl vagy könyvtár nem létezik)
ESRCH	NO SUCH PROCESS (A megadott azonosítójú folyamat nem létezik)
EINTR	INTERRUPTED SYSTEM CALL (A függvény végrehajtása során egy jelzés érkezett)
EIDRM	REMOVE IDENTIFIER (Nem megengedett művelet az adott hálózaton)
EIO	I/O ERROR (Ki/bemeneti hiba az előzetes kérés)
ENXIO	NO SUCH DEVICE OR ADDRESS (Ki/bemeneti hiba: a megadott periféria nincs telepítve)
E2BIG	ARG LIST TO LONG (Az exec függvény argumentumainak listája túl nagy)
ENOEXEC	EXEC FORMAT ERROR (Az exec-ben megadott állomány hibás, például nem futtatható)
EBADF	BAD FILE NUMBER (Olvasási próbálkozás egy csak írásra megnyitott fájlból vagy fordítva (írás egy olvasásra megnyitott fájlba))
ECHILD	NO CHILDREN (Egy folyamat meghívta a wait függvényt anélkül, hogy a folyamatnak lett volna gyereke)
EAGAIN	NO MORE PROCESSES (A fork függvény nem futtatható, mivel a folyamattáblában nincs szabad bemenet, vagy a folyamatnak túl sok gyereke van)
ENOMEM	NOT ENOUGH SPACE (Nincs elegendő memória)

EACCES	PERMISSION DENIED (Nem megengedett módon történő hozzáférési próbálkozás egy állományhoz)
EFAULT	BAD ADDRESS (Fizikai hiba egy rendszerfüggvény hívása során)
ENOTBLK	BLOCK DEVICE REQUIRED (Nincs megadva blokk típusú periféria, tehát egy ilyen megadása szükséges)
EBUSY	MOUNT DEVICE BUSY (Próbálkozás egy olyan periféria hozzáadására, amely már illesztve van, vagy egy már aktív periféria eltávolítása)
EEXIST	FILE EXISTS (Nem megfelelő hivatkozás a fájlra)
EXDEV	CROSS-DEVICE LINK (Próbálkozás két, különböző perifériákon levő fájl összekapcsolására (a link függvényhívással))
ENODEV	NO SUCH DEVICE (A megadott periféria nem létezik)
ENOTDIR	NOT A DIRECTORY (Hivatkozás egy olyan állományra, amely nem könyvtár, bár erre szükség lenne)
EISDIR	IS A DIRECTORY (Írási kísérlet egy könyvtárba)
EINVAL	INVALID ARGUMENT (Hibás paraméter)
ENFILE	FILE TABLE OVERFLOW (Az állománytáblázatnak nincs szabad bemenete, tehát egy újabb fájl már nem nyitható meg)
EMFILE	TO MANY OPEN FILES (Egy folyamatnak maximum korlátos számú (20), egyidőben megnyitott állománya lehet, ezért nem nyithat meg újabb állományt és nem duplázhat meg egy fájlleíró)
ENOTTY	NOT A TYPEWRITER
ETXTBSY	TEXT FILE BUSY (Futtatási kísérlet egy olvasásra/írásra nyitott fájlból, vagy írási/olvasási kísérlet egy futó fájlba)
EFBIG	FILE TOO LARGE (Túl nagy az állomány)
ENOSPC	NO SPACE LEFT ON DEVICE (Egy állomány írása során elfogyott a fizikai memória)
ESPIPE	ILLEGAL SEEK (Elhelyezési kísérlet az lseek függvénnyel egy pipe fájlra)
EROFS	READ ONLY FILE SYSTEM

	(Írási kísérlet egy olvasásra megnyitott fájlba vagy könyvtárba)
EMLINK	TOO MANY LINKS (Túl sok link egy fájlra (több mint 1000))
EPIPE	BROKEN PIPE (Olyan pipe-ba való írás, amelyet egy folyamat sem olvas; ez a hiba csak akkor jelentkezik, ha nem vesszük figyelembe a megfelelő jelzést)
EDOM	MATH ARGUMENT (Egy paraméter értéke a függvény által megengedett tartományon kívül esik)
ERANGE	MATH RESULT NON REPRESENTABLE (Egy eredmény értéke nem ábrázolható a gép precizitásával)
ENOMSG	NO MESSAGE OF DESIRED TYPE (Próbálkozás egy olyan üzenet fogadására, amelynek a típusa nem létezik a hálózaton)

(A fenti táblázat losif Ignat, Adrian Kacso *UNIX – Gestionarea proceselor* című könyvéből származik)

☰ Jelzéstípusok

Szimbólum (sorszám) (Megnevezés)	Jelentés
SIGHUP (1) (Hangup)	A terminál kikapcsolása (a terminálhoz való kapcsolódás)
SIGINT (2) (Interrupt)	A terminálon való megszakítás (Ctrl-/Break vagy DELETE)
SIGQUIT (3) (Quit)	Egy folyamat feladása a Ctrl-\ billentyűkombinációval
SIGILL (4) (Illegal instruction)	Illegális utasítás
SIGTRAP (5) (Trace trap)	
SIGIOT (6) (I/O Trap instruction)	IOT utasítások végrehajtása
SIGEMT (7) (Emulator trap instruction)	EMT utasítások végrehajtása
SIGFPE (8) (Floating point exception)	Tizedes vessző kivétel (felső túllépés)
SIGKILL (9) (Kill)	Egy folyamat erőteljes befejezése

SIGBUS (10) (Bus error)	Fővonal hiba
SIGSEGV (11) (Segmentation violation)	Szegmens túllépés hibás hivatkozás következtében
SIGSYS (12) (Bad argument to sysmem call)	Hibás argumentum egy rendszerfüggvény hívásakor
SIGPIPE (13) (Write on pipe not opened for reading)	Írás egy olyan pipe állományba, amelyet egy folyamat sem olvas
SIGALRM (14) (Alarm clock)	Figyelmeztető óra
SIGTERM (15) (Software termination)	Softver befejezési jelzés (törli az időszakos állományokat)
SIGUSR1 (16) (User defined signal 1)	A felhasználó által definiált szabad jelzés
SIGUSR2 (17) (User defined signal 2)	A felhasználó által definiált szabad jelzés
SIGCLD (18) (Death of child)	A szülő által kapott jel, amikor a gyerek befejeződött
SIGPWR (19) (Power-fail restart)	Implementációfüggő: a feszültség csökkentése érdekében generálják

(A fenti táblázat Iosif Ignat, Adrian Kacso *UNIX – Gestionarea proceselor* című könyvéből származik)

A **signal** függvényben egy jelet megadhatunk a sorszámaival, illetve a számára fenntartott szimbólummal (lásd a fenti táblázatban). Ezek a szimbolikus konstansok az `/usr/include/signal.h` állományban vannak definiálva.

Copyright (C) Buzogány László, 2002

[About](#)

Index

A dokumentumban szereplő kulcsszavak, kifejezések, utasítások jegyzéke...

Kulcsszavak, kifejezések

ANSI C	jelzések	program
apa-fiú kapcsolat	jelzéstípusok	programozás
attribútum	job	PS1
állapot	katalógus	PS2
azonosító	kiölés	READY
C	kliens-szerver rendszer	root
CREAT	könyvtár	RUN
csoportok	Korn shell	segítség
csővezeték	környezeti változók	semaphores
démon	kulcs	shared memory
elérési út	LOGNAME	SHELL
environment	MAIL	signals
fájlrendszer	meghívás	swapper
FIFO	memóriakezelés	szemafor
folyamat	message queues	szövegszerkesztő
folyamatazonosító	message	szülő
folyamatok közti	névvel ellátott csővezeték	TERM
kommunikáció	nice	TERMINATE
függelék	osztott memória	utasítások
futtatás	pagedaemon	üzenet
gyerek	parancssor paraméterei	üzenetsor
háttérfolyamat	PATH	végrehajtás
hibakezelés	path name	WAIT
hibakód	PID	zombie
hibaüzenet	pipe	
HOME	prioritás	
init		

Utasítások, parancsok

_exit	err_quit	geteuid	mknod	semctl
alarm	err_ret	getgid	msgctl	semget
argc	err_sys	getpgrp	msgget	semop
argv	errno	getpid	msgrcv	setgid
bg	exec	getppid	msgsnd	setjmp
calloc	execl	getuid	mv	setpgid
cat	execle	getgid	nice	setuid

<u>cd</u>	<u>execlp</u>	<u>getpgrp</u>	<u>open</u>	<u>shmat</u>
<u>chdir</u>	<u>execv</u>	<u>getpid</u>	<u>P</u>	<u>shmctl</u>
<u>chmod</u>	<u>execve</u>	<u>getppid</u>	<u>pause</u>	<u>shmdt</u>
<u>chroot</u>	<u>execvp</u>	<u>getuid</u>	<u>pclose</u>	<u>shmget</u>
<u>close</u>	<u>exit</u>	<u>hdr.h</u>	<u>perror</u>	<u>sigaction</u>
<u>cp</u>	<u>fg</u>	<u>joe</u>	<u>pipe</u>	<u>signal</u>
<u>dup</u>	<u>fgets</u>	<u>kill</u>	<u>popen</u>	<u>sleep</u>
<u>dup2</u>	<u>fork</u>	<u>ln</u>	<u>printf</u>	<u>strerror</u>
<u>emacs</u>	<u>fprintf</u>	<u>longjmp</u>	<u>ps</u>	<u>system</u>
<u>env</u>	<u>fputs</u>	<u>ls</u>	<u>pwd</u>	<u>unlink</u>
<u>environ</u>	<u>free</u>	<u>make</u>	<u>raise</u>	<u>V</u>
<u>envp</u>	<u>fscanf</u>	<u>malloc</u>	<u>read</u>	<u>vi</u>
<u>err.c</u>	<u>gcc</u>	<u>man</u>	<u>realloc</u>	<u>wait</u>
<u>err_dump</u>	<u>getegid</u>	<u>mkdir</u>	<u>rm</u>	<u>waitpid</u>
<u>err_msg</u>	<u>getenv</u>	<u>mkfifo</u>	<u>rmdir</u>	<u>write</u>

Copyright (C) Buzogány László, 2002

[About](#)